ગુજરાત રાજ્યના શિક્ષણવિભાગના પત્ર-ક્રમાંક
બમશ / 1105 / 4219 / ગ, તા. 18-1-2006- થી મંજૂર

فارسی

جماعت 10

ફારસી ધોરણ 10

પ્રતિજ્ઞાપત્ર

ભારત મારો દેશ છે.
બધાં ભારતીયો મારાં ભાઈબહેન છે.
હું મારા દેશને ચાહું છું અને તેના સમૃદ્ધ અને
વૈવિધ્યપૂર્ણ વારસાનો મને ગર્વ છે.
હું સદાય તેને લાયક બનવા પ્રયત્ન કરીશ.
હું મારાં માતાપિતા, શિક્ષકો અને વડીલો પ્રત્યે આદર રાખીશ
અને દરેક જણ સાથે સભ્યતાથી વર્તીશ.
હું મારા દેશ અને દેશબાંધવોને મારી નિષ્ઠા અર્પું છું.
તેમનાં કલ્યાણ અને સમૃદ્ધિમાં જ મારું સુખ રહ્યું છે.

રાજ્ય સરકારની વિનામૂલ્યે યોજના હેઠળનું પુસ્તક

ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ
'વિદ્યાયન', સેક્ટર 10-એ, ગાંધીનગર-382 010

© ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર
આ પાઠ્યપુસ્તકના સર્વ હક ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળના હસ્તક છે. આ પાઠ્યપુસ્તકનો કોઈ ભાગ કોઈ પણ રૂપમાં ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળના નિયામકની લેખિત પરવાનગી વગર પ્રકાશિત કરી શકાશે નહિ.

વિષયસલાહકાર
ડૉ. મુહમ્મદ ઝુબેર કુરેશી

લેખનસંપાદન
ડૉ. સી.એ. શેખ
શ્રી બી.એ. શેખ
શ્રી એસ.એમ. સબુરીયા
શ્રી એમ. એમ. કુરેશી
શ્રી આર.એમ. અન્સારી
શ્રી બી.એફ. શેખ

સમીક્ષા
શ્રી શેખ મો. રઈસ
શ્રી એસ.વાય. સબુરીયા
શ્રી અહમદ યૂસુફ કોલા
શ્રી પટેલ યાકૂબ યૂ
શ્રી શેખ મેહમૂદમિયાં
શ્રી હાજીમિયાં કાદરી
શ્રી એલ. કે. ગાધવાણી
શ્રી યાકૂબભાઇ હાજી
શ્રી શેખ રશીદ વી.
શ્રી બારીવાલા યુનૂસ
શ્રી શેખ અખ્તરી બેગમ
શ્રી પટેલ હસન આઇ.
શ્રી સૈયદ નસીમ બેગમ
શ્રી સૈયદ રઝીયા બેગમ
શ્રી શર્મા હરદેવી
શ્રી મન્સુરી તસ્લીમ
શ્રી માચીસવાલા ઝોહરા
શ્રી ખુરશીદબાનુ પઠાણ
શ્રી પઠાણ સાજેદા ખાનમ
શ્રી પઠાણ હુસ્નાબાનુ
શ્રી સિદ્દીકી ફર્રૂખ બેગમ

નિર્માણ-સંયોજન
ડૉ. કમલેશ એન.પરમાર
(નાયબ નિયામક : શૈક્ષણિક)

મુદ્રણ-આયોજન
શ્રી મનીષ એચ. બધેકા
(નાયબ નિયામક : ઉત્પાદન)

વિતરણ-આયોજન
શ્રી હર્ષદ એચ. ચૌધરી
(નાયબ-નિયામકઃ વહિવટ-વિતરણ)

પ્રસ્તાવના

એન.સી.ઇ.આર.ટી. દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલા નવા રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમોના અનુસંધાનમાં ગુજરાત રાજ્ય માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડે નવા અભ્યાસક્રમો તૈયાર કર્યા છે. આ અભ્યાસક્રમો ગુજરાત સરકાર દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે.

ગુજરાત સરકાર દ્વારા મંજૂર થયેલા**ધોરણ ૧૦ ફારસી** વિષયના નવા અભ્યાસક્રમ અનુસાર તૈયાર કરવામાં આવેલું આ પાઠ્યપુસ્તક વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ મૂકતાં મંડળ આનંદ અનુભવે છે.

આ પાઠ્યપુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરતાં પહેલાં એની હસ્તપ્રતની આ સ્તરે શિક્ષણકાર્ય કરતા શિક્ષકો અને તજ્જ્ઞો દ્વારા સર્વાંગી સમીક્ષા કરાવવામાં આવી છે. શિક્ષકો તથા તજ્જ્ઞોનાં સૂચનો અનુસાર હસ્તપ્રતમાં યોગ્ય સુધારાવધારા કર્યા પછી આ પાઠ્યપુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે.

પ્રસ્તુત પાઠ્યપુસ્તકને રસપ્રદ, ઉપયોગી અને ક્ષતિરહિત બનાવવા માટે મંડળે પૂરતી કાળજી લીધી છે. તેમ છતાં શિક્ષણમાં રસ ધરાવનાર વ્યક્તિઓ પાસેથી પુસ્તકની ગુણવત્તા વધારે તેવાં સૂચનો આવકાર્ય છે.

વિનયગિરિ ગોસાઈ	**ડૉ. વિનોદ રામચંદ્ર રાવ**
નિયામક	કાર્યવાહક પ્રમુખ
તા. 09-02-2024	ગાંધીનગર

પ્રથમ આવૃત્તિ : 2006, પુનઃમુદ્રણ : 2008, 2010, 2011, 2013, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024
પ્રકાશક ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, 'વિદ્યાયન', સેક્ટર - ૧૦-એ, ગાંધીનગર વતી વિનયગિરિ ગોસાઈ, નિયામક.
મુદ્રક :

મૂળભૂત ફરજો

ભારતના દરેક નાગરિકની ફરજ નીચે મુજબ રહેશે :*

(ક) સંવિધાનને વફાદાર રહેવાની અને તેના આદર્શો અને સંસ્થાઓનો, રાષ્ટ્રધ્વજનો અને રાષ્ટ્રગીતનો આદર કરવાની;

(ખ) આઝાદી માટેની આપણી રાષ્ટ્રીય લડતને પ્રેરણા આપનારા ઉમદા આદર્શોને હૃદયમાં પ્રતિષ્ઠિત કરવાની અને અનુસરવાની;

(ગ) ભારતનાં સાર્વભૌમત્વ, એકતા અને અખંડિતતાનું સમર્થન કરવાની અને તેમનું રક્ષણ કરવાની;

(ઘ) દેશનું રક્ષણ કરવાની અને રાષ્ટ્રીય સેવા બજાવવાની હાકલ થતાં, તેમ કરવાની;

(ચ) ધાર્મિક, ભાષાકીય, પ્રાદેશિક અથવા સાંપ્રદાયિક ભેદોથી પર રહીને, ભારતના તમામ લોકોમાં સુમેળ અને સમાન બંધુત્વની ભાવનાની વૃદ્ધિ કરવાની, સ્ત્રીઓના ગૌરવને અપમાનિત કરે, તેવા વ્યવહારો ત્યજી દેવાની;

(છ) આપણી સમન્વિત સંસ્કૃતિના સમૃદ્ધ વારસાનું મૂલ્ય સમજી તે જાળવી રાખવાની;

(જ) જંગલો, તળાવો, નદીઓ અને વન્ય પશુપક્ષીઓ સહિત કુદરતી પર્યાવરણનું જતન કરવાની અને તેની સુધારણા કરવાની અને જીવો પ્રત્યે અનુકંપા રાખવાની;

(ઝ) વૈજ્ઞાનિક માનસ, માનવતાવાદ અને જિજ્ઞાસા તથા સુધારણાની ભાવના કેળવવાની;

(ટ) જાહેર મિલકતનું રક્ષણ કરવાની અને હિંસાનો ત્યાગ કરવાની;

(ઠ) રાષ્ટ્ર પુરુષાર્થ અને સિદ્ધિનાં વધુ ને વધુ ઉન્નત સોપાનો ભણી સતત પ્રગતિ કરતું રહે એ માટે, વૈયક્તિક અને સામૂહિક પ્રવૃત્તિનાં તમામ ક્ષેત્રે શ્રેષ્ઠતા હાંસલ કરવાનો પ્રયત્ન કરવાની;

(ડ) માતા-પિતાએ અથવા વાલીએ 6 વર્ષથી 14 વર્ષ સુધીની વયના પોતાના બાળક અથવા પાલ્યને શિક્ષણની તકો પૂરી પાડવાની.

*ભારતનું સંવિધાન : કલમ 51-क

અનુક્રમણિકા

حصۂ نظم

1. - مُناجاتِ شیخ سعدیؒ .... કંઠસ્થ 1

2. - نعتِ رسول اکرمﷺ - عطّارؒ 3

3. - زمین و آسمان - جعفر ابراھیمیؒ .. કંઠસ્થ 5

4. - وقتی بنفشه زیباست - نرگسؒ منصوری ... 7

5. - طوطی - ایرجؒ مرزا .... કંઠસ્થ 9

● પુનરાવર્તન કસોટી - 1 11

6. - غزل - رومیؒ 13

7. - رباعیاتِ ارمغانِ حجاز - اقبالؒ 15

8. - سیرتِ زیبا - شیخ سعدیؒ 17

9. - باغِ قران 19

10. - آئینه ی روزگار - فروزانفرؒ 21

● પુનરાવર્તન કસોટી - 2 23

حصۂ نثر

1. - حکایت. 25

2. - مردانگی 27

3. - حکایتِ فاضلی 29

4. - حلوا 31

5. - عیدِ نوروز 33

● પુનરાવર્તન કસોટી - 1 35

6. - لطیفه 37

7. - مرد دانا و مرد پیاده 39

8. - حکایت 41

9. - سگ گرسنه و استخوان 43

10. - گفتگو میانِ مقیم و مسافر 45

● પુનરાવર્તન કસોટી - 2 48

11. - عبادتِ محمود 50

12. - جنگل ها 52

13. - سزای تخم دزد 54

14. - مسافرت کردن در ایران 56

15. - نتیجۂ حماقت 58

● પુનરાવર્તન કસોટી - 3 60

16. - لباسِ اینشتین 63

17. - مهاتما گاندی 65

18. - تاج محل 67

19. - اَبوعلی سینا 69

20. - شری رام چندر 72

● પુનરાવર્તન કસોટી - 4 74

21. - تعلیمِ بانوان 76

22. - سخنان بزرگان 79

● પુનરાવર્તન કસોટી - 5 81

●

આ પુસ્તક વિષે

એન.સી.ઇ.આર.ટી. દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલા નવા રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમના અનુસંધાનમાં ગુજરાત રાજ્ય માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડે નવા અભ્યાસક્રમો તૈયાર કર્યા છે. ગુજરાત સરકાર દ્વારા મંજૂર થયેલા નવા અભ્યાસક્રમ પ્રમાણે તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.

આજના સાંપ્રત સમયમાં Globalization ને કારણે વિવિધ ભાષાઓ શીખવાની અનિવાર્યતા જણાઇ રહી છે. તેને અનુલક્ષીને વિશ્વ વ્યાપારના દ્વાર ખુલ્યા છે. આપણો ગુજરાતનો વિદ્યાર્થી કયાંય ઊણો ન ઉતરે તે બાબત લક્ષમાં રાખી ફારસીનાં ઉચ્ચ ગુણવત્તા સભર (Standard) પાઠ્ય પુસ્તકોની શ્રેણી તૈયાર કરવામાં આવી છે.

આપણાં સૌથી નજીકનાં પાડોશી ઈરાન દેશમાં બોલાતી અને લખાતી ભાષા મધુર અને તેનાં સમૃધ્ધ સાહિત્યથી ભરપૂર છે. આ ભાષા અફઘાનિસ્તાન અને તાજિકિસ્તાનની પણ ભાષા છે. ઉઝબેકિસ્તાનમાં પણ આ ભાષા પ્રચલિત છે. સમરકંદ, બુખારા અને તાશકંદ ઉઝબેકિસ્તાનનાં શહેરો છે.

ધો. ૧૦ નું ફારસી ભાષાનું નવું પાઠ્યપુસ્તક પ્રસ્તુત કરતાં ખૂબ આનંદની લાગણી અનુભવાય છે. આ પુસ્તકને માહિતીપ્રદ અને રસપ્રદ બનાવવાનો નમ્ર પ્રયાસ કર્યો છે. આશા છે શિક્ષક, વાલી અને વિદ્યાર્થી જગતનો આવકાર મળશે.

આજે સર્વત્ર શિક્ષણ સાથે શિષ્ટાચાર શીખવવાની વાત પર ભાર મૂકવામાં આવે છે. ફારસી ભાષાના ગદ્ય અને પદ્યમાં તેનો વિશાળ ખજાનો મોજૂદ છે. તેનું પ્રાચીન સાહિત્ય જેટલું સમૃધ્ધ છે, તેટલું જ આધુનિક સાહિત્ય પણ વિશાળ અને સરળ છે. જે માનવ સમાજની સમસ્યાઓનું પ્રતિબિંબ પાડે છે. આ તમામને આ પાઠય પુસ્તકમાં આવરી લેવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે.

પ્રાચ્ય ફારસી ભાષામાં ભારત દેશનો સદીઓનો ઐતિહાસિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક વારસો સમાયેલો છે. તે બાબતે પણ આ ભાષાનું જ્ઞાન ઉપયોગી બને તેનું પણ ધ્યાન રાખતા પુસ્તક સરળ બનાવવામાં આવેલ છે.

વિદ્યાર્થીનાં સર્વાંગી વિકાસને લક્ષમાં રાખી સઅદી, રૂમી અને અત્તાર જેવા વિશ્વ વિખ્યાત સાહિત્યકારોની રચનાઓ સાથે ભારતીય કવિ ઇકબાલની રચનાઓ પણ રજૂ કરી છે. તથા ઈરજ મિર્ઝા,

ફરૂઝાનફર અને જાફર ઈબ્રાહીમી જેવા આધુનિક કવિઓ ઉપરાંત નર્ગિસ મનસુરી જેવી કવિત્રીની રચનાને પણ સ્થાન આપેલ છે. મુલ્લા નસરૂદ્દીનનાં ટૂચકા પણ સમાવ્યા છે. પર્યાવરણના મુદ્દા પણ સમવિષ્ટ છે. માનવહક્કોનો ઉલ્લેખ છે. વિજ્ઞાનને પણ અને યુનાની વિદ્યાને પણ સમાવી લઈ વૈવિધ્યપૂર્ણ પાઠો દ્વારા વિદ્યાર્થીમાં રાષ્ટ્રીયતા, સમાનતા, બુધ્ધિમત્તા, વિચારશીલતા અને નીતિમત્તતાના ગુણોનું સિંચન કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. અને તેવા જ સ્વાધ્યાયો પણ વૈવિધ્યપૂર્ણ અને રસપ્રદ તૈયાર કર્યા છે.

શબ્દભંડોળ વિપુલ પ્રમાણમાં પૂરૂં પાડવાનો પ્રયત્ન છે. તમામ નવા શબ્દોના અર્થ અને વિવરણ એટલા વિસ્તારથી આપ્યાં છે કે અન્ય માર્ગદર્શિકાની મદદ વગર વિદ્યાર્થી પોતે પણ અભ્યાસ કરીને આગળ વધી શકશે.

વ્યાકરણનાં તમામ મુદ્દાઓને પણ સરળ રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યાં છે. સમગ્ર ગુજરાત રાજયમાં આ ભાષાનું શિક્ષણ આપતું હોઈ પુસ્તક ભાર રૂપ ન બને તેનો ખાસ ખ્યાલ રાખવામાં આવ્યો છે.

ધો. ૧૦ નો વિદ્યાર્થી તેની પ્રથમ જાહેર પરીક્ષામાં આ વિષય સાથે સારા ગુણ મેળવી સફળ થાય અને તેની કારકિર્દી ઉજ્જવળ બનાવી એક ઉત્તમ નાગરિક બની દેશની પ્રગતિમાં સહભાગી બને એવા શુભ આશય અને અભ્યર્થના સાથે ફારસીનુ આ પાઠયપુસ્તક રજૂ કરીએ છીએ.

..........સંપાદકો

1 مُناجات

خدایا بعزت که خوارم مکن　　بذُلّ گنه شرمسارم مکن
مُسلّط مکن چون منی برسرم　　زدستِ توبہ گر عقوبت برم
بگیتی نباشد بتر زین بدی　　جفا بُردن از دستِ همچوں خودی
مرا شرمساری بہ روی تو بس　　دگر شرمسارم مکُن پیشِ کس
گرم بر سرافتُد ز تو سایہ ای　　سپہرم بود کمترین پایہ ای
اگر تاج بخشی سر افراز دم　　تو بردار تاکس نیندازدم

(شیخ سعدیؒ)

ટિપ્પણ

مناجات - પ્રાર્થના, દુઆ　　بتر = (بد + تر) વધુ ખરાબ　　زین = از + این

خوار - અપમાનિત　　جفا بُردن - અત્યાચાર સહન કરવું આ.રૂ. جفابَر

ذُلّ નું બ.વ. ذلّت - અપમાન　　بہ روی تو - તારી સમક્ષ　　پیش - આગળ

کس - કોઇ, માણસ　　شرمسار - લજ્જિત　　مُسلّط کردن- લાદી દેવું

گرم بر سر افتد سایہ بر = گر بر سرِ من سایہ افتد - તારો પડછાયો મારી પર પડે

چون منی - મારા જેવા કોઇ એકને　　سپہر - આકાશ　　عقوبت - સજા

کمترین - તુચ્છમાં તુચ્છ　　گیتی - દુનિયા　　برداشتن - ઉપાડવું بردار

انداختن - ફેંકવું انداز

સ્વાધ્યાય

1. કૌંસમાં આપેલા શબ્દો વડે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) خدایا............... کہ خوارم مکن۔ (بذُلّ، بعزت)

(2) زدستِ توبہ گر .... برم۔ (عقوبت، انعام)

(3) به .... نباشد بتر زین بدی۔ (جہان، گیتی)

(4) سپهرم بود .... پایه ای۔ (کمترین، بدترین)

(5) تو بردار تا کس .... (نینداز دم، بینداز دم)

2. 'سار' પ્રત્યય લગાવી શબ્દો બનાવો :

شرم، کوه، رُخ۔

3. શબ્દો છૂટા પાડો :

بتر، کمترین، نینداز، برسرم۔

4. અર્થ આપો :

مسلط کردن، جفابُردن، سایه بر سر افتادن، شرمسار کردن۔

5. આપેલાં વાક્યોનું ફારસીમાં અનુવાદ કરોઃ

(1) હે ખુદા, ગુનાહોના અપમાનથી મને લજ્જિત ન કર.

(2) તું મને બીજા કોઈ માણસ સામે હલકો ન પાડ.

(3) દુનિયામાં આનાથી ખરાબ હોઈ શકે નહિ.

(4) હે ખુદા, તૂં મને બેઆબરૂ (خوار) ન કર.

(5) મારા માથા ઉપર તારો પડછાયો રાખ.

6. مُناجات મૌખિક તૈયાર કરો.

●

2 نعتِ رسول اکرم ﷺ

خواجۂ دنیا و دین گنجِ وفا صدر و بدرِ هر دو عالم مُصطفیٰ
پیشوای این جهان و آن جهان مقتدای آشکارا و نهان
مِهترین و بهترینِ انبیا رهنمای اصفیا و اولیا
آفرینش را جُز او مقصود نیست پاکدامن تر از او موجود نیست
خواجه ای کز هرچه گویم بیش بود در همه چیز از همه در پیش بود
ختم کرده حق، نُبوّت را بدو مُعجِز و خُلق و فُتُوَّت را بدو
وصف او در گُفت چون آید مرا چون عرق از شرم خون آید مرا !
او فصیح عالم و من لال او کی توانم داد شرحِ حال او ؟
وصف او کی لایق این ناکس است؟ واصف او خالقِ عالم بس است

(از منطق الطّیر - عطّار)

ટિપ્પણ

دین - ધર્મ گنج - ખજાનો بدر - પુનમનો ચંદ્ર پیشوا - સરદાર آشکارا - જાહેર, સ્પષ્ટ

مُصطَفیٰ (મુસ્તફા) અલ્લાહે પસંદ કરેલ, હઝરત મોહંમદ સલ. مِهترین - સૌથી મહાન-શ્રેષ્ઠતા દર્શક

مُقتدا - જેનું આચરણ કરવામાં આવે છે તે اَصفیا - પસંદગી પામેલ, મિત્ર (એ.વ. صفی)

آفریدن - પેદા કરવું (આજ્ઞાર્થ آفرین) خواجه - માલિક نبی - પયગંબર બ.વ. اَنبیا

نُبوّت - نبی ની ભાવવાચક સંજ્ઞા فُتُوَّت - દયા, બહાદુરી, નીડરતા خُلق - ગુણ બ.વ. اخلاق

فصیح -(خوش گو) વાક પટુતાવાળી સાચી વાણી ઉચ્ચારનાર بુ.વ. فُصحاء نهان - છુપું

لال - મૂંગો وصف - ગુણ બ.વ. اَوصاف توانستن - શકવું توان આજ્ઞાર્થ

واصِف - ગુણગાન કરનાર

સ્વાધ્યાય

1. માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) مہتر ین و بہترین انبیا   رہنمای اصفیا و اولیا

(2) خواجہ ای کز ہرچہ گویم بیش بود   در ہمہ چیز از ہمہ در پیش بود

2. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

بدترین،   آشکارا،   وفا،   کس،   پَس

3. એકવચનના અરબી બહુવચન અને બહુવચનના અરબી એકવચન લખો :

انبیا،   اصفیا،   اولیا،   خُلق،   وَصف

4. ''نعت'' કોને કહેવાય ? વ્યાખ્યા આપી ટૂંક નોંધ લખો.

5. عطّار ની નીચે જણાવેલ પદ્ય કૃતિઓનાં નામો (ફારસીમાં) યાદ કરો :

پند نامہ،   الٰهی نامہ،   مصیبت نامہ،   تذکرۃ الاولیاء،   منطقُ الطّیر ،   حیدَر نامہ۔

●

3 زمین و آسمان

آسمان چون دفتر — و زمین، مثلِ کتاب!
قلبِ این، چون جنگل — قلبِ آن، چون مَهتاب
بنشین بر لبِ جوُ — دفترت را واکن
توی هر صفحهٔ آن — ماه را پیدا کن!
و کتابت را هم — بازکُن بر لبِ جوُ
و در این جنگل سبز — حرفی از لاله بگو
قلمت را بردار — توی دفتر بنویس
''شعر باران بارید — باز شد جنگل خیس''
در کتابت شعری است — شعر را خوب بخوان!
و بگو در جنگل: — باز باران، باران!

(جعفر ابراهیمی)

ટિપ્પણ

زمین - ધરતી   آسمان - આકાશ   دفتر - પ્રકરણ   قلب - હૃદય એ.વ.   قُلوب બ.વ.

مَهتاب - ચાંદની   لبِ جوُ - નદી કિનારે   صفحه - પૃષ્ઠ, પાનુ   ماه - ચંદ્ર   باز - ફરીવાર

هم - પણ   سبز - લીલું   لاله - એક ફૂલનું નામ   خیس - ભીનું

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

نِشَستن - બેસવું نشین   وا کردن - ખોલવું واکُن   پیدا کردن - ઉત્પન્ન કરવું پیداکُن

گفتن - કહેવું گو، گوی   نوِشتن - લખવું نویس   باریدن - વરસવું بار

خواندن - વાંચવું خوان   بَرداشتن - ઉપાડવું, સહન કરવું بَردار

સ્વાધ્યાય

1. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

آسمان، مهتاب، خندیدن، خُشک، خُوب

2. કવિતાના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) آسمان چون ....   و .... مثل کتاب

(2) .... این چون ....   قلب آن چون ....

(3) بنشین بر لبِ ....   دفترت را وا ....

(4) توی هر .... آن   .... را پیدا کن !

(5) و کتابت را ....   باز کن بر .... جوُ

3. ભાવવાચક સંજ્ઞા લખો :

تر، نم، خُشک، نیک، دشمن۔

4. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) હુસેન તારી પેન લે અને લખ.

(2) જમીન જાણે પુસ્તક સમાન છે.

(3) આ જંગલમાં ઘણા લીલા વૃક્ષો છે.

(4) તારી કલમ ઉપાડ અને નોટ (بیاض) માં લખ.

(5) નદીના કિનારે બેસ અને પુસ્તક વાંચ.

●

4

وقتی بنفشه زیباست

وقتی بهار سبز است وقتی بنفشه زیباست
وقتی نگاه گُنجِشک از پُشتِ شیشه پیداست
وقتی که بهترین رنگ آبی آسمان است
وقتی سلام کردن آغاز مهربانی است
وقتی صدای باران رویيدن گیاه است
وقتی سکوت حتّی پُر بارتر از آه است
باید که مهربان بود باید ستاره را دید
مانند شاخهٔ بید همراه باد رقصید
باید چو باغ، گل کرد مهتاب را صدا کرد
حرف از پرنده، از موج از عشق، از خدا زد

(نرگس منصوری)

ટિપ્પણ

بنفشه - વાદળી રંગનું ફૂલ   **زیبا** - સુંદર   **گُنجِشک** - ચકલી   **پُشت** - પાછળ
شیشه - અરીસો   **آبی** - આસમાની રંગ   **صدا** - અવાજ   **سکوت** - શાંત રહેવું, મૌન
حتّی - એટલે સુધી કે, (જ્યાં સુધી)   **گیاه** - લીલું ઘાસ   **آه** - અફસોસ, આહ
پُر بار تر - વધારે ફળદાયી   **همراه** - સાથે   **باد** - હવા   **حرف** - બોલ, વાત
پرنده - પક્ષી   **موج** - મોજું એ.વ. **امواج** બ.વ.   **شاخ** - ડાળી   **بید** - નેતરની લાકડી
گُل - ફૂલ   **از چیزی حرف زدن** - કોઈના વિષે વાત કરવી

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

روئیدن - ઉગવું رُو، رُوی   **دیدن** - જોવું بین   **رقصیدن** - નૃત્ય કરવું رقص
زدن - મારવું زن

સ્વાધ્યાય

1. વિશેષણ બનાવો :

زر، رنگ، سنگ، نگہہ، عقل، درد، عبرت، حیرت، ہیبت

2. માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) وقتی بہار سبز است۔

(2) آبی آسمان است۔

(3) باید کہ مہربان بود۔

(4) ھمراہ باد رقصید۔

(5) جعفر را صدا کرد۔

3. કવિતાની એવી છ પંક્તિઓ ફારસીમાં લખો જેમાં **ردیف** તરીકે **است** નો ઉપયોગ થયો હોય.

4. આપેલા ઉદાહરણ મુજબ અન્ય ચાર શબ્દ સમૂહો લખો :

صدای باران　　عصای موسیٰ

5. આપેલ ઉદાહરણો પ્રમાણે અન્ય ચાર દૃષ્ટાંતો લખો :

شاخۂ بید، لانۂ مُرغ

●

5

طُوطی

مرا هست یک طُوطی اندر قفس — کِه مِثلش بخوُبی ندید است کس
سَرَش سبز و نُک قِرمز و دُم دراز — بچنگال و مِنقار مانندِ باز
خوراکش دهم از نخودچی و قند — نخودچی و قند است اورا پسند
ز تو هر چه بشنید گیرد بیاد — چو شاگردِ بافهم از اوستاد

همین قَدر بس باشد از هوشِ او
کِه چیزی نگردد فراموشِ او

(ایرج میرزا)

ટિપ્પણ

خوُبی - સુંદરતા Beauty   قفس - પાંજરુ   طُوطی - પોપટ   منقار - ચાંચ

چُنگال - પંજો, નખ   قِرمِز - લાલ   نُک - નખ   مانند - ની જેમ

نخودچی - ચણાં અને અન્ય દાણાં   باز - બાઝ પક્ષી   گیرد بیاد - યાદ રાખે છે

هر چه بشنید - જે કાંઇ સાંભળે છે   اوستاد = اُستاد   بافهم - સમજદાર, હોંશિયાર

فراموش گشتن - ભૂલી જવું   هوش - હોંશિયારી, ચપળતા

قَند - ગાજર, બીટ, મૂળા, સૂરણ જેવી જમીનની અંદર ઉગતી મીઠી વસ્તુઓ

همین قَدر - આટલા પ્રમાણમાં, આટલું   بس - પૂરતું

સ્વાધ્યાય

1. કાવ્ય પૂર્ણ કરો :

مراهست یک طوطی اندرقفس ....

.... بچنگال ومنقار مانندِ باز

خوراکش دهم از نخودچی و قند ....

ز تو هرچه بشنید گیرد بیاد ....

2. કાવ્ય કંઠસ્થ કરો.

3. *ایرج میرزا* વિષે ટૂંક નોંધ લખો.

4. આ કવિતાના કેન્દ્રવર્તી વિચાર વર્ણવો.

●

પુનરાવર્તન કસોટી નંબર: 1 (પદ્ય 1 થી 5)

1. حمد વિષે ટૂંક નોંધ લખો :

2. حمد અને نعت નો તફાવત સમજાવો.

3. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

وفا، آسمان، بهار، زیبا، گُل، شاگرد، دراز، شاد، آخر، سفید۔

4. નીચે આપેલ શબ્દોના અરબીમાં વચન બદલો :

کتب، اوقات، اوّل، نبی، اولیا، رسول، اصفیا، دولت،
عالِم، اشعار، علُوم۔

5. નીચે આપેલ મૂળક્રિયાપદોના અર્થ સહિત આજ્ઞાર્થ લખો :

توانستن، نوشتن، باریدن، خُفتن، دیدن، رقصیدن، شُدن، گرفتن
داشتن، خواستن۔

6. નીચે આપેલ કાવ્ય પંક્તિઓનું માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) خدایا بعزت که خوارم مکن بذُلّ گنه شرمسارم مکن
مُسلط مکن چون منی بر سرم زدستِ توبه گر عقوبت برم

(2) پیشوای این جهان و آن جهان مقتدای آشکارا و نهان
مهترین و بهترینِ انبیا رهنمای اصفیا و اولیا
آفرینش را جز او مقصود نیست پاکدامن تر از او موجود نیست

(3) قلمت را بردار توی دفتر بنویس
"شعر باران بارید باز شد جنگل خیس
در کتابت شعری است شعر را خوب بخوان !
و بگو در جنگل باز باران، باران !

(4) وقتی بهار سبز است وقتی بنفشه زیبا است
وقتی نِگاه گُنجِشک از پشت شیشه پیداست
وقتی که بهترین رنگ آبی آسمان است

7. આજ્ઞાસૂચક ક્રિયાપદ બનાવો : દા.ત. کردن = بکُن

نوشتن، گفتن، برداشتن، خوردن، دیدن، خواندن، باریدن، کوشیدن

8. ભાવવાચક સંજ્ઞા બનાવો :

پاک، خشک، مہربان، دوست، تر، دشمن، بزرگ، فقیر، نیک

(નોંધ: فقیر ની ભાવવાચક સંજ્ઞા فقر થાય છે.)

9. વિશેષણની પાછળ تر લગાડી અધિકતા દર્શક અને ترین લગાડી શ્રેષ્ઠતાદર્શક શબ્દો બનાવવામાં આવે છે. દા.ત.

به - સારો به + تر = بهتر - વધારે સારો

به + ترین = بهترین સૌથી ઉત્તમ (શ્રેષ્ઠતાદર્શક)

શ્રેષ્ઠતાદર્શક અને અધિકતાદર્શક દસ ફારસી શબ્દો લખો :

10. નામની આગળ هم પૂર્વગ લગાડી સંયુકત શબ્દ બને છે. દા.ત. રસ્તો – راه

هم + راه = همراه = વટે માર્ગુ

આવા દસ શબ્દો બનાવો.

11. નામની પાછળ گین ઉપર્સગ લગાડી વિશેષણ બને છે.

દા.ત. غم + گین = غمگین

પુસ્તકમાં આવતા گین ઉપસર્ગવાળા વિશેષણો લખો :

●

غزل
6

من از عالَم تُرا تنها گُزینم — روا داری که من غمگین نشینم
دلِ من چون قلم اندر کفِ تُست — زتُست ار شادمانم ور حزینم
بجُز آنچه تو خواهی من چه خواهم — بجُز آنچه نمائی من چه بینم
گه از من خار رویانی گهی گل — گهی گُل بویم و گه خار چینم
تو بودی اوّل و آخر تو باشی — تو بِه کُن آخرم از اوّلینم

بجُز چیزی که دادی من چه دارم
چه می جوئی زجیب و آستینم

(رومی)

ટિપ્પણ

از عالَم - દુનિયામાંથી   ز تُست - તારા કારણે છે   از تو' است   تُرا تنها - માત્ર તને -

اَر - اگر - જો   شادمان - ખુશ   وَر - و اَر، و اگر અને જો

کف - હથેળી   حزین - દુ:ખી   تُست - تو است

بجُز - એ સિવાય   اندر کفِ تُست - તારી હથેળીમાં/હાથમાં છે

گه گهی - ક્યારેક   گُل - ફૂલ   خار - કાંટો

گُلِ بویم - من بوی گُل હું ફૂલની સુગંધ બની જઉં છું   بِه - સારૂં

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

گُزیدن - પસંદ કરવું گُزین   ماندن - રહેવું مان   روا داشتن યોગ્ય ગણવું روادار

شاد ماندن - ખુશ થવું شادمان આ.રૂ.   نشستن - બેસવું نشین   خواستن - ઇચ્છવું, ચાહવું خواه

نمودن - બતાવવું نما، نمای   دیدن - જોવું بین   رویانیدن - ઉગાડવું. رویان

روئیدن - ઉગવું   رو، روی   جُستن - શોધવું   جوٗ، جوی   چِیدن - ચૂંટવું چین

સ્વાધ્યાય

1. ગઝલ પૂર્ણ કરો :

من از عالم تُرا تنہا گُزینم   ....

دلِ من چون ....   ز تست اَر شاد مانم ....

.... من چہ خواہم   .... من چہ بینم

گہ از من خار ....   گہی گل بویم و ....

2. વિરોધી શબ્દો લખો :

اوّل، گُل، شاد، اندر، بہ، خلوت

3. અધિકતા દર્શક અને શ્રેષ્ઠતા દર્શક બનાવો :

بہ، خوٗب، بد، بلند، عظیم

4. ગઝલ કંઠસ્થ કરો.

●

7 از ارمغانِ حجاز

(۱)

عطا کن شورِ رومی، سوزِ خسرو
عطا کُن صِدق و اخلاصِ سنائی
چنان با بندگی در ساختم من
نہ گیرم گر مرا بخشی خدائی

(۲)

غُلامم جُز رضائے تو نجویم
جُز آں راہی کہ فرمودی نہ پویم
ولیکن گر بہ این نادان بگوئی
خری را اسپِ تازی گو، نہ گویم

(اقبالؔ)

ટિપ્પણ

عطا کردن - અર્પણ કરવું આ.રૂ. **عطا کُن**   **شور** - તળવળાટ   **سوز** - પ્રેમ, તડપ

صِدق - સત્યતા   **اخلاص** - નિખાલસતા   **بندگی** - ભક્તિ, ઇબાદત

با چیزی در ساختن - ની સાથે નિભાવી લેવું, ટેવાઇ જવું   **گرفتن** - પકડવું, સ્વીકારવું   **گیر**

غلامم - હું તારો ગુલામ છું   **جُز** - સિવાય   **رضائے تو** - તારી ખુશી

جُستن - શોધવું **جو، جوی** આ.રૂ.   **راہ پوئیدن** - માર્ગ પર ચાલવું

بہ این نادان بگوئی - તૂ આ નાદાન ને કહે   **خر** - ગધેડો   **اسپ تازی** - અરબી ઘોડો

رومی - ફારસી સાહિત્યના મહાન સૂફી, કવિ અને લેખક જેમની કૃતિ **مثنوی معنوی** જગ વિખ્યાત છે.

خسرو :ફારસી સાહિત્યના મહાન ભારતીય ફારસીના કવિ જેમણે ફારસી, ઉર્દૂ સિવાય હિન્દી-હિન્દવીમાં પણ સાહિત્ય ક્ષેત્રે મોટું પ્રદાન આપ્યું છે. ભારતીય સંગીત વિદ્યામાં પણ તેમનું અજોડ યોગદાન છે.

سنائی : પાંચમી સદી હિજરીનાં ગઝનવી દરબારના સૂફી કવિ હતા. સૂફી સંતોની સંગતમાં રહ્યા અને તેમણે બાદશાહોની પ્રશંસા કરવાનું ટાળ્યું. તેમણે મસનવીઓની રચના કરી છે જે પૈકી حدیقہ ખૂબ પ્રખ્યાત છે.

સ્વાધ્યાય

1. પાઠની પ્રથમ રૂબાઈના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) عطا کن .... رومی .... خسرو

(2) عطا کن صدق و .... سنائی

(3) چنان با بندگی .... من

(4) نہ گیرم گر .... بخشی ....

2. દ્વિતીય રૂબાઈના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો :

غلام جز رضائے تو نجویم

- - - - - - - - - - - - - - -

و لیکن گر بہ این نادان بگوئی

- - - - - - - - - - - - - - - - -

3. આ રૂબાઈઓ ઇકબાલની કૃતિ ارمغان حجاز માંથી પસંદ કરેલ છે. આ કૃતિમાં અન્ય કઇ ભાષાની રચનાઓ તેમણે રજૂ કરી છે ?

4. જીવન વિષે વાંચેલી અન્ય ભાષાની કવિતા વિષે માધ્યમની ભાષામાં નોંધ લખો.

●

8 سیرتِ زیبا

بس بگردید و بگردد روزگار　　دل به دنیا در نبندد هوشیار
ای که دستت می رسد کاری بکن　　پیش از آن کز تو نیاید هیچ کار
نام نیکو گر بماند ز آدمی　　به کزو ماند سَرایِ زرنگار
صورتِ زیبای ظاهر هیچ نیست　　ای برادر سیرتِ زیبا بیار
از درونِ خستگان اندیشه کن　　وز دُعای مردُمِ پرهیزگار
با بدان بد باش و با نیکان نکو　　جای گُل، گُل باش و جای خار، خار

(منتخب از یک قصیده سعدی)

ટિપ્પણ

سیرت - ચારિત્ર્ય　**زیبا** - સુંદર　**روزگار** - યુગ, સમય

دست - હાથ　**کار** - કાર્ય　**خار** - કાંટો

نامِ نیکو - સારી નામના　**صورت** - ચહેરો　**اندیشه** - વિચાર

گُل - ફૂલ　**خسته** - બેહાલ, દરિદ્ર, (બ.વ. **خستگان**)

پرھیزگار - (કર્તૃ વાચક)સંયમી　**بدان** - ખરાબ લોકો　**نیکان** - સારા લોકો

سیرت زیبا - સદ્ચરિત્ર

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

بستن - બાંધવું **بند**　**رسیدن** - પહોંચવું **رس**　**آوردن** - લાવવું **آور**

بودن - થવું **باش**　**گشتن** - ફરવું **گرد**　**گردیدن** - ફરવું **گرد**

دست رسیدن - કાબૂ હોવો, પહોંચ/શક્તિ ધરાવવી **دست رس**

پرہیز کردن - બચવું, દૂર રહેવું **پرہیز کن**　**پرہیزیدن** - બચવું, દૂર રહેવુ **پرہیز**

સ્વાધ્યાય

1. માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) ای کہ دستت می رسد کاری بکن
پیش از آن کز تو نیاید ہیچ کار

(2) صورت زیبای ظاہر ہیچ نیست
ای برادر سیرتِ زیبا بیار

2. નીચેના ક્રિયાપદોના અર્થ સહિત આજ્ઞાર્થ રૂપ આપો :

اندیشیدن، بستن، رسیدن، آوردن، بودن

3. વિરોધી શબ્દો લખો :

زیبا، ظاہر، گُل، سیاہ، شیرین، بدان

4. આપેલાં ઉદાહરણો પ્રમાણે અન્ય પાંચ શબ્દો લખો :

خستہ - خستگان　　رفتہ - رفتگان
خفتہ، شگفتہ، نشِستہ، دل گرفتہ، دل بستہ۔

●

9 باغِ قرآن

من آرزو دارم که روزی	مثلِ پدر قرآن بخوانم
در گوشه ای بنشینم آرام	از قصّه های آن بخوانم
من خوب می دانم که قرآن	از هدیه های آسمان است
هر حَرف، زیبایی که دارد	حَرف خدای مهربان است
قرآن برایم مثلِ باغی است	باغی پُر از گُلهای خوشبو
باید همیشه دوست باشم	مانند یک پروانه خوشخو

ટિપ્પણી

مثل - ની જેમ   خواندن - વાંચવું خوان આજ્ઞાર્થ   گوشه - ખૂણો

هدیه - ફારસી એ.વ. ભેટ   هدیه ها - ફારસી બ.વ.   زیبایی - સુંદરતા   پروانه - પતંગિયું

مانند - ની જેમ   خوش خو - સારી ટેવ ધરાવનાર   (خوش + خو)

بودن - હોવું باش આ.રૂ.   برایم - મારા માટે (برای من)   حَرف - ઉચ્ચાર, વાત

حَرف - એ.વ. - حُروف

સ્વાધ્યાય

1. માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) هر حرف زیبایی که دارد   حرف خدای مهربان است

(2) قران برایم مثلِ باغی است   باغی پُر از گُلهای خوشبو

2. ગુજરાતીનું ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) કુરઆન સુગંધીદાર ફૂલોથી ભરેલો એક બગીચો છે.

(2) કુરઆન આકાશી ભેટ છે.

(3) હું આશા કરૂં છું કે એક દિવસે મારા પિતાની જેમ કુરઆન વાંચું.

3. નીચેના ક્રિયાપદોના અર્થ લખી આજ્ઞાર્થ લખો :

داشتن،   خواندن،   نشستن،   دانستن،   بودن

4. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

آسمان،   گُل،   دوست،   پروانه

5. 'કુરઆન' સિવાય બીજા આસ્માની પુસ્તકોના નામ જણાવો અને તે કયા કયા પયગમ્બર (અ.સ.) પર ઉતર્યા છે તે પણ નોંધો.

●

آئینۂ روزگار

10

اگر بازجُویی خطا از صواب	نیابی یکی ہم نشین چون کتاب
نخواہد زگیتی مگر کام تو	نہ ہرگز بہ زشتی برد نام تو
ز کارِ جہانت دہد آگہی	بیاموزدت راہ و رسم بہی
کتاب است آئینۂ ی روزگار	کہ بینی در آن رازہا آشکار

بدیع الزمان فروزانفر (معاصر)

ટિપ્પણ

خطا - ભૂલ **یافتن** - મેળવવું આજ્ઞાર્થ **یاب** **صواب** - ખરું કાર્ય

ثواب - પુણ્ય, સારા કામનો સારો બદલો **آئینہ**- અરીસો **گیتی** - દુનિયા **روزگار** - યુગ, સમય

زشتی - ખરાબ, ભૂંડું **رسم** - રિવાજ ب.વ. رسوم **نام زشتی** - બદનામી

آشکار - સ્પષ્ટ **باز جُستن** - ફરી વાર શોધવું **باز جو** આજ્ઞાર્થ

વિશેષ નોંધ: નકાર સૂચક અને આજ્ઞાસૂચક શબ્દો માટે **نیابی، بیا موز** જેવા શબ્દો બનાવી શકાય છે.

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના શબ્દોના અરબી બહુવચન લખો :

رسم، کتاب، اِسم، سِرّ

2. નીચેનાં વાક્યોનું માધ્યમની ભાષામાં ભાષાંતર કરો :

(1) ھنر نمکِ زندگی است۔
(2) فھمیدن ھمیشه بھتر از آموختن است۔
(3) عید نوروز بہ اوّل فروردین ماه می اُفتد۔

(4) کتاب آئینۂ ی روزگار است۔

(5) نو روز در ایران بزرگترین عید است۔

3. વિશેષણ બનાવો :

خطا، دانش، گنہ، قصور، خاک، سزا،

4. કવિતાના આધારે કૌંસમાં આપેલા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો :

(ہم نشین، راہ و رسم، آشکار، صواب، زشتی)

(1) اگر باز جویی خطا از ....

(2) نیابی یکی .... چون کتاب

(3) نہ ہرگز بہ .... برد نام تو

(4) بیا موزدت .... بہی

(5) کہ بینی در آن راز ہا ....

●

પુનરાવર્તન કસોટી નંબર:2 (પદ્ય 6થી 10)

1. નીચે આપેલા વાકયોનો ફારસી ભાષામાં અનુવાદ કરોઃ

(1) તમે શું વિચારો છો ?

(2) મોહમ્મદ સઈદ ઈદ કરવા માટે નબીપુર જશે.

(3) ફારસીભાષા ઘણી સહેલી અને મીઠી છે.

(4) કુર્આન આકાશી ભેટ છે.

(5) હું પણ કુર્આન હાફેઝ બનવા ઈચ્છા ધરાવું છું.

(6) બિલ્કીસ કોમ્પ્યુટર શીખે છે.

(7) આદિલ કરતાં ઝુબેર વધારે હોંશિયાર છે.

2. વિવરણ લખો :

چنگیزی، رُوح امین،

3. નીચે આપેલા વાકયોનો માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) ای کہ دستت می رسد فکری بکن
پیش از آن کز تو نیاید ہیچ کار

(2) صحبت دانشمندان فائدہ مند است۔

(3) مادرِ شما خیلی خوٗش طبع است۔

(4) ھُنر نمک زندگی است۔

(5) سیّدی جمال الدّین محمد عرفی بہ سال 943ھ در شیراز زادہ شدہ است۔

4. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

زندگی، خندیدن، تاریک، بلند، خوش خلق، شیرین،۔

5. નીચેના ક્રિયાપદોના અર્થસહિત આજ્ઞાર્થ લખો :

خندیدن، گرفتن، کردن، بستن، آوردن، اندیشیدن، داشتن

6. વિશેષણ બનાવો :

خطا، غم، دانش، خاک، شرم، سزا، رنج۔

7. સાદા ભવિષ્યકાળના રૂપો વાપરી નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) من پدرِ من را نامه .... (نوشتن)

(2) ایشان بمبئی .... (رفتن)

(3) من گلستانِ سعدیؔ .... (خواندن)

(4) برادرم خانۂ نو .... (خریدن)

(5) خواهرم از امریکه .... (آمدن)

8. નીચે આપેલા શબ્દોના અર્થ આપો :

آرامگه، طمع، قناعت، غنچه، همنشین، روزگار، دانش

9. A વિભાગમાં કવિઓના નામ અને B વિભાગમાં તેમના કાવ્યો આપેલા છે.

કવિઓના નામ સાથે તેમના કાવ્યોના નામ જોડો.

A	B
(1) نعتِ رسولِ اکرم ﷺ	(1) نرگسؔ منصوری
(2) طُوطی	(2) فریدالدّین عطّار
(3) زمین و آسمان	(3) رومیؔ
(4) وقتی بنفشه زیباست	(4) جعفرؔ ابراهیمی
(5) غزل	(5) بدیع الزماں فروزانفرؔ
(6) آیینۂ ی روزگار	(6) نرگسؔ منصوری

●

حکایت

1

شخصی را اسبی لاغر بود۔ گفتند: چرا این را جو نمی دهی؟ گفت: هر شب دَه مَن جو می خورد۔ گفتند: پس چرا چنین لاغر است؟ گفت: یک ماه جوش نزدِ من به قرض است۔

(کُلیّات عبید زاکانی)

مؤذّنی بانگ می گفت و می دَوید۔ پُرسیدند که ''چرا می دَوی ؟'' گفت: ''می گویند آوازِ تو از دوُر خوش است۔ می دوَم تا آواز خود را از دوُر بشنوم''۔

(کلیات عبید زاکانی)

ટિપ્પણ

لاغر - અશક્ત	ماه - મહિનો	جو - જવ, જુવાર (અનાજ)
اسب - اسپ - ઘોડો	مؤذّن - આમંત્રણ આપનાર	بانگ - અવાજ
قرض - ઉધાર	تا - જેથી	

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

دوَیدن - દોડવું دوَ	شنیدن - સાંભળવું شنو	بودن - થવું, હોવું باش
گفتن - કહેવું گوی	پُرسیدن - પૂછવું پُرس	

સ્વાધ્યાય

1. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

    (1) એક ઘોડો અશક્ત હતો.

    (2) તું શા માટે ઘોડાને ખાવાનું આપતો નથી ?

    (3) એના એક મહિનાના જવ મારી પાસે ઉધાર છે.

2. કૌંસમાંથી યોગ્ય શબ્દ વડે ખાલી જગ્યા પૂરો:

(1) شخصی را .... لاغر بود۔ (گربہ، اسپ، سگ)

(2) ہر شب .... من جو می خورد۔ (دو، دہ، پنج)

(3) پس چرا چنین .... است ؟ (لاغر، ضعیف، توانا)

3. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

لاغر، شب، نزد، خوش۔

4. વાર્તાને આધારે નીચેના વાક્યોને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવો :

(1) ہر شب دہ من جَو می خورد۔

(2) گفت یک ماہ جَوش نزد من بہ قرض است۔

(3) پس چرا چنین لاغر است؟

5. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) તારો અવાજ દૂરથી સુંદર (મધુર) લાગે છે.

(2) લોકોએ પૂછયું કે ''તું શા માટે દોડી રહ્યો છે ?''

(3) એક બાંગી બાંગ પોકારી રહ્યો હતો.

●

مردانگی

2

آورده اند که در پیش رسول ﷺ مردی را می ستودند که او مردی عظیم باقوّت است۔ فرمود: چگونه ؟ گفتند: باهرکس که کُشتی گیرد اورا بیفگند و با همه کس بر آید۔ رسول ﷺ فرمود: قوی و مردانه آن باشد که باخشم خویش بر آید، نه آن که کسی را بیفگند۔

(از نصیحۃ الملوک نوشتہ ای محمد غزالی)

ટિપ્પણ

آورده اند - કહેવામાં આવે છે **مردانگی** - બહાદુરી **رسول** - પયગંબર (બ.વ. رُسُل)

عظیم - વધુ, મહાન **قُوّت** - શક્તિ **چگونه** - કેવી રીતે

برآمدن - (જીતવું) પ્રભુત્વ મેળવવો **خشم** - ક્રોધ

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

ستودن - પ્રશંસા કરવી (آજ્ઞાર્થ ستای) **کُشتی گرفتن** - કુશ્તી કરવી کُشتی گیر

افگندن - નાખી દેવું, પછાડવું, ફેંકી દેવું افگن

સ્વાધ્યાય

1. માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) مردی عظیم با قوت است۔

(2) مردانه آن باشد که با خشم خویش بر آید، نه آن که کسی را بیفگند۔

(3) پیش رسول ﷺ مردی را می ستودند۔

(4) با هرکس که کشتی گیرد او را بیفگند۔

2. ફારસી ભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) રસૂલ (સ.લ.) સમક્ષ એક વ્યક્તિની પ્રશંસા કરવામાં આવી.

(2) બહાદૂર અને શક્તિશાળી તે વ્યક્તિ છે જે પોતાના ક્રોધને જીતી લે.

(3) લોકોએ કહ્યુંઃ જેની સાથે કુસ્તી કરે છે તેને પછાડી દે છે.

4. વિરુધાર્થી શબ્દો લખો :

پیش، قوی، اندرون

5. ભાવવાચક બનાવો :

ستای، فرمای، عظیم، گرفتار، رِہا

●

3 حکایتِ فاضلی

فاضلی بہ یکی از دوستانِ صاحبِ رازِ خود نامہ می نوشت۔ شخصی پہلوی او نشستہ بود و بہ گوشہ ی چشم نوشتہ ی اورا می خواند۔ بروَی دشوار آمد، بنوشت: اگر در پہلوِی من دزدی نہ نشستہ بودی و نوشتہ ی مرا نمی خواندی۔ ہمہ ی اسرار خود بنوشتمی۔

آن شخص گفت واللہ مولانا، من نامہ ی تورا نمی خواندم۔ گفت: ای نادان، پس از کجا دانستی کہ یاد تو در نامہ است؟

(بہارستان از عبدالرّحمان جامؔی)

ટિપ્પણ

فاضل - વિદ્વાન　نامہ - પત્ર　پہلو - બાજુ　اسرار (બ.વ.) રહસ્યો سرّ એ.વ.

راز - રહસ્ય　نوشتہ - લખાણ　دشوار - મુશ્કેલ

دزدی - એક ચોર

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

نوشتن - نویس લખવું　خواندن - خوان વાંચવું　دانستن- دان જાણવું

بنوشتمی = ب + نوشت + م + ی - હું તને લખતો

સ્વાધ્યાય

1. માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) شخصی پہلوی او نشستہ بود۔

(2) ای نادان، پس از کجا دانستی کہ یاد تو در نامہ است ؟

(3) فاضلی بہ یکی از دوستان صاحب راز خود نامہ می نوشت۔

2. ફારસી ભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) એક વિદ્વાન પોતાના મિત્રને પત્ર લખી રહ્યો હતો.

(2) હું તમારા પત્રને વાંચતો નથી.

(3) તે વાંચી રહ્યો છે.

3. એકવચનના બહુવચન અને બહુવચનના એકવચન લખો :

اِسرار، شخص، فاضل، عالم، حکیم

નોંધ: **فاضلی** **فاضل** + ی = એક વિદ્વાન

ی લગાડી બનતા બીજા શબ્દો દા.ત. گوشہ ی - એક ખૂણો شخصی - એક વ્યક્તિ

4. નીચે આપેલ વાર્તાની ઘટનાઓને તેમના ક્રમાનુસાર લખો :

(1) او را می خواند۔

(2) بنوشت : اگر در پہلوی من دزدی نہ نشستہ بودی۔

(3) شخصی پہلوی او نشستہ بود۔

(4) من نامہ ی تو را نمی خواندم۔

(5) ہمہ ی اسرار خود بنوشتمی۔

●

4

حلوا

نصرالدّین در سفر بود؛ گرسنه بود و دیناری هم در جیب نداشت۔ از جلوِ دکان حلوافروشی ردّ می شُد که میل کرد حلوا بخورد۔ واردِ دکان شد و با خیال راحت شروع کرد به خوردن حلوا۔ دکاندار از او پول خواست و نصرالدّین هم با کمال بی اعتنایی کارش را اِدامه داد۔ دکاندار که وضع را اینطور دید چماق برداشت و شروع به کتک زدنِ او کرد۔

نصرالدّین در حالی که هم کتک می خورد و هم می خندید، گفت: عجب شهرِ خوبی و عجب مردمِ مهربانی! غریبان را به زور چماق مجبور به حلوا خوردن می کنند۔

(از قصّه های نصرالدّین)

ટિપ્પણ

گرسنه - ભૂખ્યો
جیب - ખિસ્સુ, પાકેટ
جلو - સામે
پول - પૈસા

با خیال راحت - આરામથી
بی اعتنایی- બેપરવાહી

وضع - પરિસ્થિતિ
دینار - દિનાર, સિક્કો
چُماق - લાઠી
کتک - મારપીટ, માર

غریب - અજાણ્યો માણસ, પરદેશી

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

میل کردن - ઇચ્છા થવી, પ્રેરણા થવી
وارد شدن - પ્રવેશવું   وارد شو

اِدامه دادن - કોઇ કામ સતત કરવું
ردّ شدن - પસાર થવું

برداشتن - ઉપાડવું بردار

સ્વાધ્યાય

1. અરબી વચન બદલો :

شَهر، وَزِیر، غُرَبَاء، دنانیر، عجب۔

2. ભાવવાચક સંજ્ઞા બનાવો :

شیرین تلخ، گرسنه، خوب، بی اعتناء

3. પાઠના આધારે નીચે આપેલા વાક્યોને સુધારીને ફરીથી લખો :

(1) نصرالدّین در سفری بودی و دینار هم در جیب نداشت۔

(2) دکاندار از او پولی خواستی۔

(3) نصرالدّین در حال که هم کتک می خورند وهم خند۔

(4) حلوه فروش شروع به کتکی زدن او کردند۔

4. આપેલ કૌંસમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

(خورد، حالی که، شهر، می خندید، را، مردم، مجبور)

نصرالدّین در .... هم کتک می .... وهم ....، گفت: عجب ....

خوبی و عجب ....مهربانی ! غریبان ....به زور چماق .... به حلوا خوردن می کنند۔

5. ફારસીમાં ભાષાંતર કરો :

(1) દુકાનદારે પૈસા માંગ્યા.

(2) નસરૂદીન મુસાફરીમાં ભૂખ્યો થયો.

(3) તેના ખિસ્સામાં દીનાર ન હતા.

(4) નસરૂદીન માર પણ ખાતો હતો.

(5) નસરૂદીન હસતો પણ હતો.

●

عیدِ نَوروز

5

در ایران بزرگترین عیدِ سال، عیدِ نوروز است که روز اول سال۔ به اوّل فروردین ماه می افتد۔ در این روز هرکسی که ایرانی باشد۔ مسلمان عیسوی زردشتی و یهودی - عید میگیرد۔ باید هرکس در این روزِ بزرگ برایِ دیدنِ دوستان برود و اوّل میروند بدیدنِ پدر و مادر۔ وقتی که کسی بدیدنِ ما میاید ما باید با ایشان شیرینی و چای بخوریم۔ اگر کسی دوستان زیاد دارد که نمی تواند در این روز اول بدیدن هریکی برود پس سعی میکند در ظرف سیزده روز اوّل سال (از اوّل تا روزِ سیزدهم فروردین ماه) دیدن برود۔ گاهی اِتّفاق می اُفتد که کسی را نمیتوانیم بینیم که در شهر یا شهرستان دیگر منزل میکند۔ پس یک کارتِ کوچک میفرستیم که رویش نوشته شده است ''برای سالِ نو آقا و خانم (اسم) باقا و خانم (اسم) تبریک عرض میکنند۔''

(Modern Persian - Johan Mace - London)

ટિપ્પણ

عید - ખુશીનો દિવસ, ઉત્સવ જે વારંવાર આવે છે   **نوروز** - ઈરાનનું નૂતન વર્ષ

عیسوی - ખ્રિસ્તી   **عیدِنوروز** - નવા વર્ષનો તહેવાર   **در ظرف** - સમય ગાળામાં

اوّل - પ્રથમ **اوائل** બ.વ.   **کوچک** - નાનું   **بزرگ** - મોટું   **سیزده** - ૧૩

گاهی - કોઇ વખત, કયારેક   **تبریک** - શુભેચ્છા પાઠવવી **تبریکات** બ.વ.   **شیرینی** - મિઠાઇ

رویش - તેના પર (روی+ش)   **کارت** - કાર્ડ (શુભેચ્છા કાર્ડ)

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

دیدن - જોવું **بین**   **رفتن** - જવું رو   **خوردن** - ખાવું خور

بدیدن - મુલાકાત માટે જવું   **میاید** = م + آی + د

اِتّفاق اُفتادن - સંજોગ બનવું, થવું **اتفاق اُفت**   પુ.પ્ર. + આ.રૂ. નું آمدن + નકાર = તે ન આવે

توانستن - શકવું **توان**   **فرستادن** - મોકલવું **فرست**

સ્વાધ્યાય

1. ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) در ایران بزرگترین عید سالِ .... است۔

(2) عیدِ نوروز بہ روزِ .... ماہ می افتد۔

(3) برای سال نو آقا و خانم .... عرض میکنند۔

(4) برای عید یک دیگر .... کوچک میفرستیم۔

(5) در این روز اوّل .... ھر یکی برود۔

2. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

اوّل، کوچک، خانم، شیرین، رفتن، نَو۔

3. નીચેના ક્રિયાપદના અર્થ આપી આજ્ઞાર્થ રૂપ લખો :

دیدن، رفتن، خوردن، کردن، فرستادن۔

4. ઈદે નવરોઝ વિશે પાંચ વાકયો માધ્યમની ભાષામાં લખો.

5. વિવરણ લખો :

عیدِ نوروز، عیسوی سن، ہجری سن

6. ઈરાની મહિનાઓના નામ ફારસી ભાષામાં લખો.

7. આ પાઠમાં આજ્ઞાસૂચક શબ્દ અને નકાર સૂચક શબ્દોનો ઉપયોગ થયેલો છે, તે શોધીને અર્થ સાથે લખો.

●

પુનરાવર્તન કસોટી નંબર:1 (ગદ્ય ૧ થી ૫)

1. **સાદો ભૂતકાળ :** કોઈપણ ક્રિયાપદના પાછળથી ن કાઢી નાખી સર્વનામ મુજબ પુરૂષવાચક પ્રત્યયો લગાડવાથી સાદો ભૂતકાળ બને છે. જેમ કે:

(આવવું) آمد - آمدن

من آمدم	ما آمدیم
હું આવ્યો	અમે આવ્યા
تو آمدی	شما آمدید
તૂં આવ્યો	તમે આવ્યા
او آمد	ایشان آمدند
તે આવ્યો	તેઓ આવ્યા

નોંધ: ભૂતકાળમાં ત્રીજા પુરુષ એકવચનમાં પુરૂષવાચક પ્રત્યય લાગતો નથી.

2. ચાલુ ભૂતકાળ : સાદા ભૂતકાળમાં વચ્ચે "می" મુકવાથી ચાલુ ભૂતકાળ બને છે. દા.ત.

من می آمدم	ما می آمدیم
હું આવતો હતો/હતી	અમે આવતા હતા
تو می آمدی	شما می آمدید
તૂ આવતો હતો	તમે આવતા હતા
او می آمد	ایشان می آمدند
તે આવતો હતો	તેઓ આવતા હતા

3. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો બનાવો :

اوّل، کوچک، خانم، شیرین، رفتن، دوست، شب، لاغر
نزد، قوی، پیش۔

4. વિવરણ લખો :

عید نوروز، عیسوی سن، ہجری سن

5. ભાવવાચક સંજ્ઞા બનાવો :

ستای، عظیم، شیرین، تلخ، گرسنه، خوب
بی اعتناء، خوش

6. અરબી વચન બદલો :

شهر، غُرَباء، فاضل، شخص، حکیمٌ، دنانیر

7. નીચેના ક્રિયાપદોના અર્થ સહિત આજ્ઞાર્થ રૂપ લખો :

دیدن، رفتن، کردن، ردّشدن، دانستن، خواندن، ستودن، کتک زدن

8. ફારસીમાં ભાષાંતર કરો :

(1) દુકાનદારે પૈસા માંગ્યા.

(2) નસરૂદ્દીન મુસાફરીમાં ભૂખ્યો થયો.

(3) હું તમારા પત્રને વાંચતો નથી.

(4) જેની સાથે કુસ્તી કરે છે તેને પછાડે છે.

(5) તે વાંચી રહ્યો છે.

(6) એક ઘોડો અશક્ત હતો.

(7) તારો અવાજ દૂરથી મધૂર લાગે છે.

(8) એક વિદ્વાન પોતાના મિત્રને પત્ર લખી રહ્યો છે.

(9) તૂં શા માટે ઘોડાને ખાવાનું આપતો નથી.

9. ઈરાની મહિનાઓના નામ ફારસીમાં લખો.

●

6 لطیفه

☆ یک کشتی در وسط دریا دُچار طوفان شد و نزدیک بود غرق شود۔ همه مسافران ناراحت بودند و گریه می کردند۔ هر کس به فکرِ چاره ای بود ولی بینِ آنها مردی بود که بدون هیچ ناراحتی مشغول غذا خوردن بود۔ فردی از او پرسید: ''در این وضع چطور غذا می خوری ؟'' مرد جواب داد : (آخه پزشکا می گن باشکم گرسنه نباید آب خورد)۔

☆ مردی به مهمانی رفته بود۔ صاحب خانه از او پرسید: (بگم غذا از بیرون بیارن یا صبر می کنید شام خود مون حاضر بشه)۔

مهمان گفت : (بگید غذارو از بیرون بیارن تا شام خودتون آماده بشه)۔

ટિપ્પણ

کشتی - નાવ   وسط - વચ્ચે   غرق - ડૂબવું   ناراحت- અસ્વસ્થ, બેચેની

چاره - ઈલાજ, ઉપાય   ولی - પરંતુ   بین - વચ્ચે

فرد - વ્યક્તિ   بدون - સિવાય   می گن = می گویند - કહે છે

چطور - કેવી રીતે   اخه - આશ્ચર્યનું ઉદગાર   پزشکا - ડોકટર (پزشک)   وضع - સ્થિતિ

شکم - પેટ   بگم- بگویم - હું કહું છું (મારૂં કહેવું છે)   بیاران، بیارند - લાવે છે

مون، مان، خود مان - અમારૂં પોતાનું   بشه، بشود، حاضر بشود - આવશે, હાજર થશે

بگید، بگوئید - તમે કહો છો   غذا رو، غذا را - ખાવાનું   شام - સાંજનું ખાવાનું

خود تون، خود تان - તમારું   بشه، بشود، آماده شود - તે તૈયાર થાય છે

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

دو چار شدن - ભેટો થવો   دو چار شو   پرسیدن - પૂછવું   پرس   خوردن - ખાવું   خور

گریستن - રડવું   گری   گریه کردن - રૂદન કરવું   گریه کُن   می گن= می گویند કહે છે

સ્વાધ્યાય

1. ભાવવાચક સંજ્ઞા લખો :

نزدیک، پرسیدن، گرسنه، مسافر، مهمان

2. અરબી વચન બદલો :

فکر، غذا، اجوبه، سوال، اصحاب

3. પાઠના આધારે આપેલા વાકયોને વાર્તાનાં ક્રમાનુસાર લખો :

(1) بدون هیچ ناراحتی مشغول غذا خوردن بود۔

(2) هرکس به فکر چاره ای بود۔

(3) یک کشتی در وسطِ دریا دچار طوفان شد۔

(4) آخه پزشکا می گن با شکم گرسنه نباید آب خورد۔

(5) در این وضع چطور غذا می خوری ؟

4. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) એક નાવ દરિયાના તોફાનમાં ફસાયેલી હતી.

(2) દરેક વ્યક્તિ મુસીબતમાં હતી.

(3) ભૂખ્યા પેટે પાણી પીવાની ડૉકટરે મને ના પાડી.

(4) એક માણસે તેમને પૂછયું.

(5) મકાન માલિકે તેને પૂછયું.

●

7 ''مردِ دانا و مردِ پیاده''

مردی دانا روزی بر سبزه کنار راهی نشسته بود۔ دید شخصی پیاده میاید۔ وقتی که این شخص نزدیک مرد دانا رسید، پرسید از اینجا تا شهر چند ساعت راه است؟ مرد دانا گفت: ''راه بروید''۔ آن شخص تعجب کرد و پُرسید ''چه فرمودید ؟'' مرد دانا جواب داد: ''گفتم راه بروید'' مردِ پیاده فکر کرد ''این مرد دیوانه است'' و بدون اینکه حرفی بزند بطرف شهر راه افتاد وقتی که قدری راه رفت مرد دانا صدایش کرد و گفت: ''شما دو ساعت بشهر می رسید''۔ شخص پیاده گفت : پس چرا زود تر نگفتید''۔ مرد دانا گفت: ''چون اول نمیدانستم تند یا یواش راه می روید نمیتوانستم بگویم دیر یا زود بشهر می رسید ولی حالا که دیدم چطور راه میروید میدانم که دو ساعت بشهر می رسید''۔

(Modern Persian - John Mace London)

ટિપ્પણ

دانا - બુધ્ધિશાળી	سبزه - હરિયાળી	پیاده - પગપાળે	چند - કેટલાં
ساعت - કલાક	دیوانه - પાગલ	راه - રસ્તો, માર્ગ	
بدون حرفی بزند - તે એક પણ શબ્દ બોલ્યા સિવાય		قدری - થોડુંક	پس - પછી
زودتر - પહેલાં, જલ્દી	چون - જ્યારે	تند - ઝડપી	یواش - ધીમે
ولی - પરંતુ	حالا - હવે	چطور - કેવી રીતે	

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

پیاده رفتن، راه رفتن - ચાલવું پیاده رو، راه رو

تعجّب کردن - આશ્ચર્ય કરવું تعجب کن فرمودن - ફરમાવવુ, કહેવું فرمای

فکر کردن - વિચારવું فکر کن حرف زدن - બોલવું حرف زن

راه افتادن - ચાલવાનું શરૂ કરવું راه افت صدا کردن - બોલાવવું صدا کن

સ્વાધ્યાય

1. **વિશેષ :** *توانستن* નું આજ્ઞાર્થ *توان* નો ઉપયોગ કોઈ કાર્ય કરવાની શક્તિ અથવા આવડત દર્શાવવા માટે થાય છે. જેમ કે *من می توانم بگویم* હું બોલી શકું છું.

2. આપેલા ક્રિયાપદોના આજ્ઞાર્થ લખો :

پیاده رفتن،   راه رفتن،   تعجب کردن،   فکر کردن،   حرف زدن،   صدا کردن

3. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

   (1) આ માણસ પાગલ છે.

   (2) અહિંથી શહેરનો રસ્તો કેટલા કલાકનો છે ?

   (3) ધીમે ધીમે ચાલો.

   (4) તે માણસને આશ્ચર્ય થયું

4. **ભાવવાચક સંજ્ઞા :** જે નામ અથવા વિશેષણ પાછળ 'ه' આવતો હોય તો તેનું રૂપાંતર گ માં કરી 'ی' મુકાય છે. જેમ કે : دیوانه - دیوانگی

زنده

بنده

مرده

تابنده

تازه

●

8 حکایت

درویشی در دِہی رسید جمعی کد خدایان را دید آن جا نشستہ گفت: مرا چیزی بدہید وگرنہ بہ خدا با این دِہ ہمان کنم کہ با آن دِہ دیگر کردم۔

ایشان بترسیدند گفتند: مبادا کہ ساحری باشدکہ از او خرابی بہ دِہ ما رسد۔ آنچہ خواست بدادند۔ بعد از آن پرسیدند کہ: با آن دِہ چہ کردی ؟ گفت: آن جا چیزی خواستم ندادند، بہ این جا آمدم؛ اگر شما نیز چیزی نمی دادید این دِہ را نیز رہا می کردم بہ دِہی دیگر می رفتم۔

(رسالہ دلکشا- عُبیدِ زاکانی)

ટિપ્પણ

درویش - ભિખારી   در - માં   دِہ - ગામ   جمعی - જૂથ, સમૂહ   کد خدا - સુખ સંપન્ન લોકો

بخدا - ખુદાના સોગંદ   مبادا - ખુદા ન કરે   ساحر - જાદુગર

خرابی - નુકશાન

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

دادن - આપવું دہ   رسیدن - પહોંચવું رس   خواستن - ઇચ્છવું خواہ

دیدن - જોવું بین   ترسیدن - ડરવું ترس   کردن - કરવું کُن

સ્વાધ્યાય

1. ભાવવાચક સંજ્ઞા બનાવો :

ساحر، خراب، خواستن، پرسیدن، رہا

2. પાઠના આધારે આપેલા વાકયોને વાર્તાના ક્રમાનુસાર લખો :

(1) باآن دہ چہ کردی ؟

(2) مرا چیزی بدہید وگرنہ بہ خدا با این دِہ ہمان کنم کہ با آن دِہ دیگر کردم۔

(3) مبادا کہ ساحری باشد کہ از او خرابی بہ دہ ما رسد۔

(4) درویشی بہ در دھی رسید جمعی کد خدایان را دید آن جا نشستہ گفت۔

3. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) એક ભિખારી એક ગામમાં પહોંચ્યો.

(2) લોકો જાદુગરથી ડરી ગયા.

(3) ગામના લોકોએ ભિખારીને દાન આપ્યું.

(4) જો તમે રહેવાની જગ્યા નહિ આપો તો આ ગામ છોડીને જતો રહીશ.

(5) એવું ન થાય કે તે શૈતાન હોય.

●

9 سگ گرسنه و استخوان

یکروز سگی گرسنه خوشحال بود که استخوانی بزرگ پیدا کرده بود۔ سگ استخوان را به دندان گرفت تا آنرا تنها بخورد، بدون اینکه حیوانات دیگر ببیند از آنجا تا منزل بایست از پُلی که زیرِ آن رود خانه ای بود بگذرد۔ وقتیکه به پُل رسید براست و چپ خوب نگاه کرد چون نمیخواست هیچ کس آنرا ببیند۔ در حالیکه آهسته از روی پُل میگذشت نظر بپائین انداخت و دید یک سگ مثل خودش یک استخوان بزرگ در دهان دارد۔ سگِ بی فهم نفهمید این استخوانی که در آبِ رود خانه دیده میشود مالِ خودش است و از ته دل میل داشت این استخوان را هم داشته باشد۔

ولی همینکه دهان باز کرد تا آن استخوانی را که در آب دیده میشد بدندان گیرد استخوان در آب افتاد و گم شد۔ وبجای اینکه استخوانی دیگر پیدا کرده باشد آن یکی را هم که خود داشت گم کرد۔

(Modern Persian - John Mace - London)

ટિપ્પણ

سگ - કૂતરો	**گرسنه** - ભૂખ્યો	**استخوان** - હાડકું
دندان - દાંત	**تنها** - એકલો	**بدون** - વગર
زیر - નીચે	**رود، رود خانه** - નદી	**راست** - જમણો
چَپ - ડાબો	**پائین** - નીચે	**دهان** - મુખ
بی فهم - નાસમજ, નાદાન	**مال** - ચીજવસ્તુ	

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

پیدا کردن - પ્રાપ્ત કરવું **پیدا کن** **خواستن** - ઇચ્છવું **خواه** **گرفتن** - પકડવું **گیر**

گذشتن - પસાર થવું گذر خوردن - ખાવું خور انداختن - ફેંકવું انداز
دیدن - જોવું بین فهمیدن - સમજવું فهم افتادن - પડવું اُفت
نگاه کردن - જોવું نگاه کن گم کردن - ખોઇ નાંખવું گم کُن

સ્વાધ્યાય

1. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

زیر، راست، رفتن، درون، آهسته

2. ભાવવાચક સંજ્ઞા લખો :

تنها، راست، بزرگ، گرسنه،

3. અરબી વચન બદલો :

حیوان، اموال، منزل، انظار، مثل،

4. નીચેના વાકયોનું માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) یکروز سگی گرسنه خوشحال بود۔
(2) پُلی که زیر آن رودخانه ای بود بگذرد۔
(3) سگی یک استخوان بزرگ در دهان دارد۔
(4) براست و چَپ خوب نگاه کرد۔
(5) سگ بی فهم نفهمید۔

5. નીચે આપેલા ક્રિયાપદોના ભૂતકાળના રૂપો બનાવો.

افتادن، گرفتن، خوردن، دیدن، رسیدن، خواستن، گذشتن، انداختن، فهمیدن

6. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) એક કૂતરાએ હાડકાને પોતાના દાંત વડે પકડયું.
(2) એક દિવસે એક ભૂખ્યો કૂતરો ખુશ હતો.
(3) તેનું હાડકું પાણીમાં પડી ગયું.
(4) તે ધીમે ધીમે પૂલ પરથી પસાર થતો હતો..

10 گفتگو میانِ مُقیم و مسافر

مسافر - صبح شما بخیر !

مقیم - صبح شما بخیر۔ از کجا می رسید ؟

مسافر - از حیدرآباد۔

مقیم - اسمِ شریف آغا چه باشد ؟

مسافر - اسمِ بنده عِرفان است۔

مقیم - چه مبارک اسم است۔ بر این صندلی تشریف دارید۔ چای حاضر است۔

مسافر - بنده چای خورده آمده ام۔

مقیم -خیر۔ چیزی بخورید۔

مسافر - بسرِ شما قسم است که سیر هستم۔

مقیم - شوقِ میوه دارید ؟

مسافر - آن را هم از بازار خورده آمده ام۔ التماس دیگر دارم۔

مقیم - بفرمائید بنده بدل و جان حاضر است۔

مسافر - در کوچهٔ شما منزل عبّاس آغاست۔ میخواهم بدو برسم۔ کارِ واجبی دارم۔

مقیم - منزلش در عقبِ این مکان است۔ قدری صبر کنید خادم را به همراهِ شما می فرستم۔

مسافر - زحمت مکشید، خودم میروم۔ در عقب منزل خویش فرموده اید ؟

مقیم - بلٰی، در منزل فقیر حقیر۔

مسافر - چشم، رحمت شما زیاد۔ خدا حافظ !

مقیم - خدا حافظ۔ فی امان اللہ!

ટિપ્પણ

مسافر - પ્રવાસી　　مقیم - રહેવાસી　　اسمِ شریف - શુભ નામ

صبح بخیر - શુભ સવાર Good morning　　خیر - સારૂ　　سیر شدن - ધરાયેલું હોવું

شوقِ میوه داشتن - ફળ ખાવાની ઇચ્છા હોવી　　عقب - પાછળ　　التماس - વિનંતી

واجبی - જરૂરી　　همراه - સાથે　　فِرستادن - મોકલવું فِرست

زحمت کشیدن - તકલીફ ઉઠાવવી زحمت کش　　چشم - હા(بلی ના અર્થમાં)

کوچه - ગલી, શેરી　　خادم - નોકર, ખીદમતગાર

વિશેષ : بدو = او + به (પ્રાચીન ફારસીમાં 'ا' નું રૂપાંતર 'دُ' માં થતું હતું)

بسرِ شما قسم است = તમારા સરની કસમ

آقا - آغا - શ્રીમાન　　فقیر حقیر - ગરીબ બંદો (નમ્રતા દર્શાવવા માટે)

સ્વાધ્યાય

1. ક્રિયાપદના અર્થ આજ્ઞાર્થ સહિત આપો :

رسیدن،　تشریف داشتن،　سیر هستن،　شوق داشتن،　صبر کردن،　خواستن۔

2. કૌંસમાં આપેલ ક્રિયાપદોના આજ્ઞાસૂચક તથા નકારસૂચક શબ્દો દ્વારા ખાલી જગ્યા પૂરોઃ

(1) .... بنده بدل و جان حاضر است۔ (فرمودن)

(2) زحمت .... خودم میروم (کشیدن)

(3) میخواهم بدو .... (رسیدن)

(4) چیزی .... (خوردن)

(5) قدری صبر .... (کردن)

3. માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

شاگرد : صبح بخیر۔

استاد اعلٰی : صبح بخیر۔ چہ می خواہید ؟

شاگرد : جناب آغا میخواہم کہ بہ دانشگاہ شما داخل شوم۔

استاد اعلٰی : خوب ! از کجا می آئید ؟

شاگرد : از حیدرآباد آقا۔

استاد اعلٰی: آنجا بہ کدام دانش گاہ بودید ؟

شاگرد : دانش گاہِ عثمانیہ۔

استاد اعلٰی : اینجا چرا آمدہ اید ؟

شاگرد : آقا، پدرم بہ محکمۂ پوست ملازم است۔ و تبادلہ شدہ اینجا آمدہ است۔

4. ઉપરોક્ત વાર્તાલાપ વર્ગખંડમાં કરાવવું.

5. આ પાઠનું વાર્તાલાપ વર્ગખંડમાં કરાવવું.

●

પુનરાવર્તન કસોટી નંબર: 2 (ગદ્ય ૬ થી ૧૦)

1. નીચે આપેલ ફકરો વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ફારસી ભાષામાં લખો:

یک کشتی دَر وسط دریا دُچار طوفان شد و نزدیک بود غرق شود۔ همه مسافران ناراحت بودند و گریه می کردند۔ هرکس به فکرِ چاره ای بود ولی بین آنها مردی بود که بدون هیچ نا راحتی مشغول غذا خوردن بود۔ فردی از او پُرسید، ''در این وضع چطور غذا می خوری؟ مرد جواب داد: آخه پزشکا می گن باشکم گرسنه نباید آب خورد۔

પ્રશ્નો:

(1) یک کشتی در وسطِ دریا از چه دُچار شد؟

(2) همه مسافران چه می کردند؟

(3) هرکس به فکرِ چه بود؟

(4) مردی چرا غذا می خورد؟

2. પાઠ 7 ના ''مردِ دانا و پیاده'' ના આધારે વાર્તાને ક્રમાનુસાર ગોઠવો :

(1) مردِ پیاده فکر کرد ''این مرد دیوانه است''۔

(2) گفت: ''شما دو ساعت بشهر می رسید''۔

(3) مردی دانا روزی بر سبزه کنار راهی نشسته بود۔

(4) شخص پیاده گفت: ''پس چرا زود تر نگفتید''۔

(5) پُرسید، ''از اینجا تا شهر چند ساعت راه است؟''

3. ભાવવાચક સંજ્ઞા બનાવો :

زنده، تابنده، خواجه، تِشنه، شگفته، وارفته، شکسته، تیره، دیوانه

اُفتاده، کشیده، ساده، پخته، شرمنده

4. આપેલાં ક્રિયાપદોના અર્થ સહિત આજ્ઞાર્થ લખો :

دیدن، دادن، داشتن، دانستن، جَستن، جُستن، گُزیدن

گَزیدن، نهادن، نمودن زیستن، زدن، خوردن، خواندن

رفتن، گِرفتن، نوشتن۔

5. આપેલા વાકયોને સાદા વર્તમાન કાળમાં ફેરવો :

(1) درویشی در دہی رسید۔

(2) وقتیکہ بہ پُل رسید بہ راست و چَپ خوب نگاہ کرد۔

(3) پرسیدند کہ باآن دِہ چہ کردی؟

(4) گُربہ عقبِ موش دوید۔

(5) چرا زود تر نہ گفتید ؟

6. નીચે આપેલા પ્રત્યયો લગાવી શબ્દો બનાવો :

(ناک، مند، وار، گار، گین)

دانش، خطر، سزا، طلب، خشم، ھُنر، قصور، مرد، شرم، عبرت

7. નીચે આપેલ ફારસી વાકયોનું માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

(1) اخہ پزشکا می گن با شکم گرسنہ نباید آب خورد۔

(2) شما دو ساعت بہ شہر می رسید۔

(3) مرا چیزی بدہید۔

(4) اُستخوان در آب افتاد و گم شد۔

8. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) દરેક વ્યક્તિ મુસીબતમાં હતી.

(2) આ માણસ પાગલ છે.

(3) જો તમે રહેવાની જગ્યા નહિ આપો તો આ ગામ છોડીને જતો રહીશ.

(4) તેનું હાડકું પાણીમાં પડી ગયું.

9. નીચે આપેલા શબ્દો માટે ફારસી શબ્દો લખો :

Good Morning, કેટલું સુંદર નામ, થોડી ધીરજ, યુનિવર્સિટી, ટપાલ ખાતુ

●

عبادتِ محمود

11

روزی محمود در حجرۂ خاص بر مُصلّای نماز نشستہ بود و نماز بکردہ و آئنہ و شانہ در پیشِ او نہادہ و دو غلامِ خاص ایستادہ وزیرش احمد حسن اندر آمدہ خدمت کرد۔ محمود او را بسر اشارت کرد کہ بنشین۔

چون محمود از دعوات خواندن فارغ شد قبا در پوشید و کلاہ بر سر نہاد و در آئینہ نگاہ کرد چہرۂ خود را بدید۔ تبسّم کرد و احمد حسن را گفت دانی کہ این زمان در دلِ من چہ می گذرد؟ گفت خداوند بہتر داند۔ گفت: می ترسم کہ مردمان مرا دوست ندارند آنچہ روی من نیکو نیست۔ احمد حسن گفت: اے خداوند ! یک کار بکن، تا ترا از زن و فرزند و جانِ خویش دوست تر دارند۔ گفت چکنم؟ گفت دست بہ عطا و خیرات دادن برکشا۔

محمود این چنین کرد و جہانیان او را دوست گرفتند و ثنا گوی وی شدند۔

ટિપ્પણ

حجرہ - ઓરડો   **مُصلّا** - મુસલ્લો   **آئنہ** - અરીસો

شانہ - કાંસકો   **دعوت** - દુઆ   **دعوات** - બ.વ. દુઆઓ

تبسم - હાસ્ય, મુસ્કાન   **قَبا** - પહેરણ   **کلاہ** - ટોપી   **زمان** - જમાનો **اَزمنہ** (બ.વ.)

نیکو ભલો   **زن** - સ્ત્રી   **فرزند** - સંતાન

دست - હાથ **خیر** - એ. વ. દાન **خیرات** (બ.વ.)   **ثنا** - પ્રશંસા

عطیہ - બક્ષિસ **عطایا** (બ.વ.)   **از دعوات فارغ شد** - દુઆઓથી પરવારીને

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

نشستن - બેસવું **نشین**   **نھادن** - મૂકવું **نہ**   **ایستادن** - ઉભા રહેવું **ایست**

آمدن - આવવું آ، آی   خدمت کردن - સેવા કરવી خدمت کن   پوشیدن - પહેરવું پوش

دانستن - જાણવું دان   ترسیدن - બીવું, ડરવું ترس   دادن - આપવું ده

کُشادن - ખોલવું کُشا، کُشای

સ્વાધ્યાય

1. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

محمود، نیکو، دست، زن، نشستن، بهتر، دوست۔

2. અધિકતા દર્શક અને શ્રેષ્ઠતા દર્શક સંજ્ઞા લખો :

بہ، بد، خوب، بلند، کم۔

3. અરબી વચન બદલો :

دعوت، خیرات، عطیہ، ازمنہ، خدمت، تحیّہ، هدیہ، عطیہ، بقیہ

4. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) મહેમુદ નમાઝ પઢતા હતા.

(2) શિક્ષકે વિદ્યાર્થીને બેસવાનો સંકેત કર્યો.

(3) ખૈરાત આપવા માટે હાથ લંબાવો.

●

12 جنگل ها

جنگل ها برای انسان، هوای صاف و پاک تهیّه می کنند. برگهای درختانِ جنگلی، مواد آلودهٔ محیط را می گیرند و با تولید اکسیژن به موجودات زنده کمک می کنند. درختان جنگل ها با هم تفاوت دارند. در بعضی از جنگل ها، تعداد نواع درختان زیادتر است امّا در بعضی جنگل های دیگر نوع درختان کم تر هستند. حیواناتی هم که در این جنگل ها زندگی می کنند با هم فرق دارند.

جنگل ها محلّ زندگی پرندگان و حیوانهای جنگلی هستند. چوب و محصولاتِ چوبی مورد نیاز را هم از جنگل ها به دست می آورند. متاسفانه گاهی از درختان جنگلی خیلی استفاده می شود. گاهی هم بی دلیل آنها را قطع می کنند. برای همین دُچارِ مشکل می شوند.

هر سال مقدار زیادی از جنگل ها برای به دست آمدن چوب نابود می شوند. باقطع درختان جنگلی، زندگی مردم هم به خطر می افتد. وظیفهٔ همهٔ ماست که از نابودی جنگل ها که باعث خیر و برکت هستند، جلوگیری کنیم.

آیا ممکن است روزگاری برسد که دیگر از جنگل ها اثری نباشد و تبدیل به افسانه شوند ؟

ટિપ્પણ

تهیّه کنند- પુરું પાડે છે برگ - પાંદડુ બ.વ. برگها محیط - વાતાવરણ باهم - એકબીજા સાથે

آلوده - પ્રદૂષિત آلودن - ભેળવવું آلای حصولِ چوبی - લાકડાની બનાવટો

کمک - મદદ مورد نیاز - અનિવાર્યતાને અનુરૂપ نوع - પ્રકાર استفاده - ફાયદો

درخت- વૃક્ષ બ.વ. درختان دو چار شدن - ભેટો થવો, સામનો થવો دوچارشو متاسّفانه =અફસોસ

پرنده - પક્ષી પرندگان બ.વ. چوب - લાકડા, લાકડી مواد آلودۂ محیط- પર્યાવરણના પ્રદૂષિત તત્વો

باعث - કારણ خیلی - પુષ્કળ جلوگیری - અટકાવ, નિયંત્રણ, સાવધાની કરવી وظیفه - કર્તવ્ય

آکسیژن - ઓકસિજન اثر - ચિન્હ, નિશાન اثرات બ.વ.

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

(1) جنگل ها برای انسان چه می کنند ؟

(2) درختهای جنگل چه تفاوت دارند ؟

(3) هر سال چه نابود می شود ؟

(4) زندگیٔ مردم چرا به خطر می اُفتد ؟

(5) وظیفۂ همه ما چه است ؟

2. નીચેનાં વાકયોનું ફારસીમાં ભાષાંતર કરો :

(1) જંગલો આપણા માટે ઉપયોગી છે.

(2) આપણે વૃક્ષો કાપવા ન જોઈએ.

(3) પ્રાણીઓ જંગલમાં જીવન ગુજારે છે.

(4) દર વર્ષે વૃક્ષોની સંખ્યા ઘટતી જાય છે.

3. ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) جنگل ها برای انسان هوای .... تهیّه می کنند۔

(2) .... درختان زیادتر است۔

(3) هر سال .... زیادی از جنگل ها برای به دست آمدن --------- نابود می شوند۔

(4) .... برسد که دیگر از جنگل ها اثری نباشد۔

4. ''પર્યાવરણની સુરક્ષા માટે જંગલોની સુરક્ષા'' વિશે માધ્યમની ભાષામાં દસ વાકયો લખો.

5. આ પાઠમાં વપરાયેલા ક્રિયાપદો શોધીને લખો અને તેના કાળ દર્શાવો.

13 سزای تُخم دُزد

پیرزنی مُرغی داشت که روزی یک تُخم میگذاشت۔ سگِ همسایه فهمیده بود۔ آن مرغ کجا تخم میگذارد و میدانست مرغ هر وقت تخم میگذارد بطور مخصوصی قد قد میکند۔ گوش بزنگ بود هر وقت آواز مرغ را می شنید میآمد و تخم را میخورد۔

پیرزن دید چند روز است تخم مرغش نیست۔ دانست باید دزدی بر آن پیدا شده باشد۔ از دور و نزدیک مواظب بود تا فهمید دزد کیست و تفصیل چیست۔ رفت در باغ۔ سنگِ سفیدی بشکل تخمِ مرغ پیدا کرد و بجای آن گذاشت۔ سگ با اشتهای تمام بسُراغ تخمِ مرغ آمد سنگ را در دهان گرفت۔ سخت دندان بر آن فشرد۔ دو دندانش شکست و دهانش زخم شده زوزه کنان رو بفرار گذاشته دیگر برنگشت۔

ટિપ્પણ

پیر - વૃદ્ધ زن - સ્ત્રી	تُخم - - ઇંડુ	همسایه - પડોશી
سگ - કૂતરો	مُرغ - પક્ષી	دزد - ચોર اِشتها - ઇચ્છા wish
بطور - એક ખાસ પ્રકારે	مخصوص - વિશેષ, ખાસ	دندان - દાંત
سُراغ - શોધ	فشُردن - ઝોરથી દબાવવું فشُر	تفصیل - વિગત

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

گزاشتن - મૂકવું گزار	داشتن - ધરાવવું دار	فهمیدن - સમજવું فهم
باشیدن - રહેવું باش	آمدن - આવવું آ- آی	خوردن - ખાવું خور
گرفتن - પકડવું گیر	شکستن - તોડવું شکن	આ.રૂ. مُواظِب بودن -નિરીક્ષણ કરવું, ધ્યાન રાખવું
زوزه کردن - બળાપો કરવો, ફરિયાદ કરવી	زوزه کنان - વિલાપ કરતાં	تفصیل - વિગત

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના ક્રિયાપદોના અર્થ સહિત આજ્ઞાર્થ લખો :

گرفتن، دانستن، آمدن، گزاشتن، خوردن

2. નીચેના શબ્દોના વિરુધ્ધાર્થી લખો :

پیر، سفید، آمد، تمام، است

3. ભાવવાચક સંજ્ઞા બનાવો :

نیک، بد، زیبا، تشنه، زنده، سفید

4. નીચેના પ્રશ્નોના ફારસીમાં ઉત્તર આપો :

(1) پیر زنی مرغی چہ قسم داشت ؟

(2) بوقتِ تخم گذاشتن مرغی چہ می کرد ؟

(3) سگِ ھمسایہ چہ شنید و چہ کرد ؟

(4) پیر زن چگونہ فھمید کہ دزد کیست ؟

(5) آخرالامر سگ را چطور سزا کرد ؟

5. પાઠના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) روزی یک .... میگزاشت ۔

(2) پیر زن دید چند .... است تخم .... نیست ۔

(3) مُرغ آمد سَگی در .... گرفت ۔

6. નીચેનાં વાક્યોનું ફારસીમાં ભાષાંતર કરો :

(1) એક માણસ પાસે એક પક્ષી હતું.

(2) એક પક્ષી સોનાનું ઇંડુ મુકતું હતું.

(3) પક્ષીઓ માળા બાંધે છે.

(4) પક્ષીઓના બચ્ચા સુંદર દેખાય છે.

(5) ચોરને વહેલી કે મોડી શિક્ષા મળે છે.

●

14 مسافرت کردن در ایران

در دورهٔ گذشته مسافرت کردن در ایران مشکل و پُر خطر بود۔ از تهران باصفهان با اسب یا شتر یک هفته طول میکشید۔ پدر بزرگم وقتی که جوان بود چند دفعه این سفر را کرد وهمیشه از دزدان و طوفان که دو تا از بزرگترین خطرهای بیابان است خیلی می ترسیدند۔

ولی امروز اگر بایران بروید مسافرت خیلی آسان تر است۔ از تهران باصفهان هوا پیما هست که مسافرتش بجای یک هفته یک ساعت وقت میگیرد۔ چند هفته پیش برای دیدن دوستم به شیراز' که یکی از قشنگ ترین شهرهای ایران است رفتم۔ ناشتائی در تهران خوردم۔ ناهار در فرود گاه اصفهان و برای چای خوردن بشیراز رسیدم۔

(John Mace - London)

ટિપ્પણ

خطر - ભય   پُر - ભરેલો   دورهٔ گذشته - ભૂતકાળ   مسافرت کردن - મુસાફરી કરવી

مسافرت یک هفته طول میکشید - મુસાફરીમાં એક અઠવાડિયાનો સમય લાગતો હતો

طول کشیدن - લંબાવવું   پُر خطر - ભયજનક   دُزد - ચોર (એ.વ.) دزدان (બ.વ.)

چند دفعه - કેટલીક વખત   پدر بزرگ - દાદા, Grand father   هواپیما - વિમાન

قشنگ - ખૂબસુરત   آسان تر =آسان+تر (અધિકતા દર્શક)   تر - વધુ   ترین - સૌથી વધુ

قشنگ ترین= قشنگ + ترین સૌથી વધુ સુંદર (શ્રેષ્ઠતા દર્શક)   ساعت - કલાક

بجای - ને બદલે   فرودگاه - એરપોર્ટ   ناهار - બપોરનું ભોજન   ناشتائی - નાશ્તો

સ્વાધ્યાય

1. અધિકતાદર્શક અને શ્રેષ્ઠતાદર્શક સંજ્ઞા બનાવો :

آسان، قشنگ، بزرگ، خوب، پیش۔

2. પાઠમાં ઉપયોગ થયેલા વિશેષણો શોધીને લખો જેમકે پُر خطر:

3. પાઠમાં આવેલ સાદા વર્તમાનકાળને ચાલુ વર્તમાનકાળ અને ચાલુ વર્તમાનકાળને સાદા વર્તમાન કાળમાં ફેરવો :

4. આપેલા વાકયોનો ફારસીમાં અનુવાદ કરો. :

(1) ભૂતકાળમાં ઈરાનની મુસાફરી કરવી મુશ્કેલ અને ભયજનક હતી.

(2) મારા દાદાએ કેટલીક વખત ઈરાનની મુસાફરી કરી.

(3) આજે ઈરાનની મુસાફરી કરવી ખૂબજ સરળ છે.

(4) શીરાઝ, ઈરાનના ખૂબસુરત શહેરોમાંથી એક છે.

(5) મેં શીરાઝ શહેરમાં ચા પીધી.

●

15 نتیجۂ حماقت

در مزرعه ای خروسی و اُلاغی باهم زندگانی میکردند۔ یکشب هنگامیکه زارع بخواب رفته بود۔ گرگی آهسته آهسته داخل مزرعه شد و کوشش کرد که یکی از گوسفندان را بدزدد۔ خروس یک مرتبه از خواب بیدار شد و گرگ را دید۔ پس بآوازِ بلند شروع بخواندن نمود۔ گرگ از ترسِ اینکه زارع از خواب بیدار شود از مزرعه بیرون رفت۔

اُلاغِ اَبله نیز که از آوازِ خروس بیدار شده بود خیال کرد که گرگ از ترسِ او گریخته است: و برای اینکه دلیریِ خود بخروس ثابت کند، گرگ را دنبال کرد۔

چون از مزرعه دور شد گرگ فرصت را غنیمت دانسته اُلاغ ابله را درید و خورد۔

خروس زیرک خندید و گفت: ''نتیجۂ حماقت مرگ است۔''

(Persian Composition by Sufi Abdul Aziz)

ટિપ્પણ

مزرعه - ખેતર   حماقت - બેવકૂફી   زندگانی کردن - જીવન વીતાવવું زندگانی کن

اُلاغ - ગધેડો   خروس- મરઘો   بخواب رفتن -સૂઇ જવું بخواب رو   زارع - ખેડૂત

هنگام - સમય   دُزدیدن - ચોરી કરવી دُزد   ترس - ડર   گرگ - વરૂ

گریختن - ભાગવું گریز   ابله - મૂર્ખ, બેવકૂફ   دنبال کردن - પીછો કરવો

دَریدن - ફાડી નાંખવું دَر   خندیدن - હસવું خند   خروس - કૂકડો

સ્વાધ્યાય

1. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

زیرک، بیدار، آهسته، دُور

2. ભાવવાચક સંજ્ઞા બનાવો :

احمق، زنده، دلیر، زیرک، بیدار۔

3. ખાલી જગ્યા પૂરી વાર્તા પૂર્ણ કરો :

اُلاغِ ابلہ نیز کہ .... خیال کرد کہ .... و برای اینکہ .... ثابت کند .... کرد۔ چون از مزرعہ .... گرگ .... اُلاغ ابلہ را دَرید و خورد۔

4. ચાલુ ભૂતકાળ બનાવો :

(1) زارع بخواب رفتہ بود۔

(2) خروس یک مرتبہ از خواب بیدار شد۔

(3) گرگ را دید۔

(4) گرگ را بہ دنبال کرد۔

(5) خروسِ زیرک خندید۔

5. નીચે આપેલા વાકયોનું ફારસીમાં અનુવાદ કરો. :

(1) એક ગધેડો અને એક કૂકડો સાથે રહેતા હતા.

(2) વરૂ ધીમે ધીમે ખેતરમાં પ્રવેશ્યું.

(3) એક ઘેટાને ચોરી લીધું.

(4) મૂર્ખતાનું પરિણામ મૃત્યુ છે.

●

પુનરાવર્તન કસોટી નંબર: 3 (ગદ્ય ૧૧ થી ૧૫)

1. નીચે આપેલા વાકયોનો માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો:

(1) روزی محمود بر مُصلّای نماز نشسته بود و نماز بکرد۔

(2) محمود اورا بسر اِشارت کرد کہ بنشین۔

(3) دست بہ عطا و خیرات دادن برکشا۔

(4) جنگل ها محّل زندگی پرندگان و حیوانهای جنگلی هستند۔

(5) با قطع درختان جنگلی زندگی مردم هم بہ خطر می افتد۔

(6) پیر زنی مُرغی داشت کہ روزی یک تخم میگزاشت۔

(7) سگ با اشتهای تمام بُسراغِ تخم مرغ آمد سنگ را در دهان گرفت۔

(8) چند هفتہ پیش برای دیدن دوستم بہ شیراز رفتم۔

2. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

صبح، بندہ، شریف، زحمت، غلام، زندہ، دوست، سفید، آسمان، جوان، شهر، خیر، دور، مشکل

3. અરબી એકવચન બહુવચન લખો :

اسم، شریف، قسم، فقراء، خادم، سفیر، حافظ، حکماء، دعوت، منازل

4. ઈરાન દેશના પાંચ શહેરોના નામ કંઠસ્થ કરો :

شیراز، طوس، همدان، اصفهان، یزد، تبریز، تهران

5. જંગલની ઉપયોગીતા વિશે માધ્યમની ભાષામાં ટૂંક નોંધ લખો :

6. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) તું જાણે છે કે આ સમયે મારા મનમાં શું ચાલે છે.

(2) જંગલનાં વૃક્ષોમાં પરસ્પર અંતર હોય છે.

(3) કેટલાંક જંગલોમાં વિવિધ પ્રકારનાં વૃક્ષો હોય છે.

(4) જંગલોનાં વૃક્ષો કાપવાથી લોકોના જીવન ભયમાં મુકાય છે.

(5) એક વૃધ્ધ સ્ત્રી પાસે એક પક્ષી હતું.

(6) કૂતરો ભૂખને લીધે પક્ષીના ઇંડાની શોધમાં આવ્યો.

7. પૂર્ણ વર્તમાન કાળ: મૂળ ક્રિયાપદનો છેલ્લો ''નૂન'' 'ن' કાઢી 'ہ' (હે) લગાડાય પછી ام ، ایم، ای، اید، است، اند માંથી યોગ્ય પ્રત્યય લગાડતા પૂર્ણ વર્તમાનકાળ બને છે જેમ કે: خور ખાવું خوردن

બહુવચન	**એકવચન**
ما خورده ایم۔	من خورده ام۔
અમે ખાધું છે	મેં ખાધું છે.
شما خورده اید۔	تو خورده ای۔
તમે ખાધું છે.	તેં ખાધું છે.
ایشان خورده اند۔	او خورده است۔
તેઓએ ખાધું છે.	તેણે ખાધું છે.

આપેલા ક્રિયાપદોનો ઉપયોગ કરી પૂર્ણ વર્તમાનકાળના વાકયો બનાવો :

رفتن، گفتن، دیدن، آمدن، خواندن

8. શંશયાર્થ કાળના નીચે આપેલા વાકયોનો અભ્યાસ કરો :

من دیده باشم۔	મેં જોયું હશે.
ما دیده باشیم۔	અમે જોયું હશે.
تو دیده باشی۔	તેં જોયું હશે.
شما دیده باشید۔	તમે જોયું હશે
او دیده باشد۔	તેણે જોયું હશે
ایشان دیده باشند۔	તેઓએ જોયું હશે

9. نوشتن અને دادن ક્રિયાપદો પરથી ઉપર આપેલા ઉદાહરણ પ્રમાણે શંશયાર્થ કાળ બનાવો.

10. પાઠ-15ના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) ----------- و ---------- باهم زندگانی میکردند۔

(2) کوشش کرد کہ یکی از ---------- بدُزدد۔

(3) اُلاغ از آواز -------- بیدار شده بود۔

(4) ----------- را دُنبال کرد۔

(5) نتیجۂ حماقت ----------- است۔

●

16 لباس اینشتین

اینشتین زندگی ساده ای داشت و در مورد لباسهایی که به تن می کرد بسیار بی اعتنا بود. روزی یکی از دوستانش از او پرسید: استاد، چرا برای خود تان یک لباسِ نَو نمی خرید؟ اینشتین لب خندی زد و پاسُخ داد: چه احتیاجی هست؟ اینجا همه مرا می شناسند و می دانند من که هستم.

تصادفاً پس از چند ماه همان دوست در شهر دیگری با اینشتین روٗ به روٗ شد و چون همان پالتُوی کهنه را به تن او دید با حیرت پُرسید: باز هم که این پالتو را به تن دارید ! اینشتین جواب داد: چه احتیاجی هست؟ این جا که کسی مرا نمی شناسد.

ટિપ્પણ

بی اعتنا - લાપરવાહ, ઉપેક્ષા   در مورد لباس - પોષાક વિશે   اینشتین - આઈન્સ્ટાઈન

پاسُخ - જવાબ   لبخندی - મુસ્કાન, હાસ્ય   نَو - નવું

دوستانش = دوستان + ش તેના મિત્રો   پالتو - ઓવરકોટ   همان - એજ   حیرت - આશ્ચર્ય

تصادفاً - અચાનક, સહસા, અકસ્માતે   احتیاج - જરૂરત

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

به تن کردن - પહેરવું به تن کن   به تن داشتن - પહેરવું به تن دار

لبخند زدن - હાસ્ય કરવું, સ્મિત لبخندزن   روٗ به روٗ شدن - મુલાકાત થવી روٗ به روٗ شو

شناختن - ઓળખવું شناس   پُرسیدن - પૂછવું پُرس   خریدن - ખરીદવું خر

સ્વાધ્યાય

1. વિરુધ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

نَو، پاسُخ، بسیار، دوست، استاد

2. કૌસમાં આપેલ શબ્દોમાંથી યોગ્ય શબ્દ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

(شناسند، ساده ای، احتیاجی، نمی شناند، نمی خرید)

(1) اینشتن زندگی ....داشت۔

(2) استاد، چرا برای خود تان یک لباس نَو ....؟

(3) چه .... است ؟

(4) اینجا همه مرا می .... ۔

(5) این جا که کسی مرا .... ۔

3. આઇન્સ્ટાઇન વિષે ટૂંક નોંધ માધ્યમની ભાષામાં લખો.

4. આપેલા વાકયોનું ફારસીમાં અનુવાદ કરો. :

(1) અહિંયા મને કોઇ ઓળખતું નથી.

(2) તમે તમારા માટે એક નવો પોશાક કેમ ખરીદતા નથી ?

(3) તેઓ આ (overcoat) ઓવરકોટ પહેરે છે.

●

17 مهاتما گاندی

مُهنداس کرم چند گاندی در دوم اکتبر 1869 میلادی در پوربندر در هندوستانِ غربی به جهان آمد. پدرش وزیر یکی از ایالت های گجرات بود. در سیزده سالگی ازدواج کرد و در هجده سالگی به لندن رفت. در لندن به تحصیلِ علمِ حقُوق پرداخت و در زمرهٔ وکیلان در آمد. در آنجا روشِ خاصی برای بهداشتِ تن و روان انتخاب کرد. اساس زندگی خود را برقناعت، سادگی و تسلّط برنفس نگذاشت.

پس از اتمامِ تحصیلاتش در انگلستان، به هندوستان برگشت و پس از اقامت کوتاهی در آنجا در سال 1893 به افریقای جنوبی رفت و در آنجا به وکالت دادگستری پرداخت.

در افریقای جنوبی - آن روز هم مثلِ امروز - سیاهان و مردمِ غیر اروپائی قربانی ستمگری و عصبیت نژادی اروپائیان استعمارگر عیسوی بودند. مشاهدهٔ این وضع چنان او را گران آمد که تصمیم گرفت. بیشتر وقت خود را صرفِ احقاقِ حقِ مظلومان کند و وارد مبارزات سیاسی شد.

ટિપ્પણી

غربی - પશ્ચિમી   به جهان آمدن - જન્મવું   زُمره - સમૂહ   میلادی - ઈસવી સન

ایالت - રજવાડા   در آمدن - દાખલ થવું   سیزده - તેર

روش خاصی - વિશેષ રીત   ازدواج کردن - લગ્ન કરવા   بهداشت - ભલાઈ, પ્રગતિ, કલ્યાણ

هجده - અઢાર   تن - શરીર   تحصیل - પ્રાપ્ત કરવું

حق - અધિકાર બ.વ. حقوق   روان - આત્મા   عِلم حقوق - કાયદાનો અભ્યાસ   اساس - પાયો

پرداختن - પરોવાવું   به چیزی پرداختن - કોઈ કામમાં જોડાવવું   قناعت - સંતોષ

૧૮૬૯ - یک هزار هشت صد شش و نه

تسلّط برنفس - આત્મ સંયમ   تحصیلات - શિક્ષણ   یک ہزار ھشت صد شش و نہ - 1869

برگشتن - પાછા ફરવું   برگرد   پس - પછી   اِتمام - પૂર્ણ કરવું   اقامت کوتاهی - ટૂંકું રોકાણ

داد گستری - ન્યાય   امروز - આજે   عصبیت نژادی - વંશીય ભેદભાવ   دیروز - ગઈ કાલ

فردا - આવતી કાલ   صرف - વ્યતીત, ખર્ચવું   اِستعمار - સંસ્થાનવાદ   اِستعمارگر - સંસ્થાનવાદી

تصمیم گرفتن - નિર્ધાર કરવો   مظلوم - જેની ઉપર અત્યાચાર થયો હોય   مشاهده - નિરીક્ષણ

مبارزت سیاسی - રાજકીય ચળવળ   وارد شدن - પ્રવેશવું   احقاق حق کردن - હક અપાવવો

સ્વાધ્યાય

1. આ પાઠમાં વપરાયેલા ક્રિયાપદો શોધીને લખો અને તેનો કાળ દર્શાવો :

2. પાઠના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) .... کرم چند گاندی در .... میلادی در شهر...... به جهان آمد۔

(2) در سال .... به افریقا جنوبی رفت۔

(3) در آنجا .... پر داخت۔

(4) گاندی تصمیم گرفت .... خود را صرف احقاق .... کند۔

(5) گاندی .... سیاسی شد۔

●

18 تاج محل

''تاج محل'' مقبرۂ ممتاز محل است کہ بیگمِ شاہجہاں بودہ و شاہ او را خیلی عزیز و محبوب داشت۔ بعد از مرگِ بیگم شاہ بغایت غمگین بود۔ شاہ جہاں خواست بہ یادگارِ ملکہ ممتاز محل عمارتی بِنا کند کہ نامش تا ابد باقی ماند۔

بیست ہزار معماران و ھُنرمندان در ساختِ این عمارتِ بزرگ تا بیست سال مصروف بودند۔ فیلانِ کثیر برائے آوردن سنگِ سفید از فاصلۂ دراز بکار می آوردند۔ ھنرمندانِ ایرانی نیز مصروفِ تعمیر بودند۔

''تاج'' درمیانِ باغ وسیع واقع است۔ہفت پہلو دارد۔ بر ہرگوشہ میناری بلند و شاندار بِنا کردہ اند۔ بر سرِ ''تاج'' گنبدِ بزرگ خیلی جاذِب است کہ سرش از زر پوشیدہ است۔

آیاتِ قرآنی بر دیوارہایش کندان است۔ ناظرین کہ ''تاج'' را مشاہدہ می کنند اثری بر دل بر گیرند کہ از بیانِ آن قاصِر اند۔

عمارت اندرون بغایت خوش نما و خُنک است۔ در وسطِ فرش عمارت قبرِ بیگمِ شاہ جہان است و در پہلوِی آن قبر ''شاہ جہان'' است۔ شُمارِ ''تاج'' در عمارتہای شگفت انگیزِ جہان می شود۔

ટિપ્પણ

جُو - નદી   تعطیل - રજા تعطیلات બ.વ. રજાઓ   مشاہدہ - જોવું, નિરીક્ષણ

بغایت - અત્યંત   مرگ - મૃત્યુ   تعمیر - બનાવવું

قشنگ - ખૂબસુરત, સુંદર   کندان - કોતરેલી, ખોદાયેલી   جاذب - આકર્ષક

پہلو - બાજુ   کثیر - ઘણા બધા   ابد - શાશ્વત કાળ સુધી   بیان - વર્ણન

گوشہ - ખુણો   خُنک ઠંડુ, સારૂં   از بیان قاصِر - વર્ણન કરવા અસમર્થ   وسط - મધ્ય

ناظرین - જોનાર, નજારો કરનાર وسیع - ખૂબ મોટું شمار - ગણના, ગણતરી شگفت انگیز- અજાયબી

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

مشاهده کردن જોવું مشاهده کن،   تکمیل رسیدن - પૂર્ણતાએ પહોંચવું تکمیل رس

بنا نهادن/کردن - પાયો નાંખવો, બનાવવું بنا نه   ساختن - બનાવવું ساز

ماندن - રહેવું مان   پوشیدن - ઢાંકવું پوش   برگشتن - પાછા ફરવું برگرد

સ્વાધ્યાય

1. વિવરણ લખો : شاهجهان
2. વિશેષણ બનાવો : شان، دانش، هنر، غم، یاد
3. તાજમહેલ વિશે માધ્યમની ભાષામાં ટૂંક નોંધ લખો.
4. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :
   (1) તાજમહેલ જોઇ હું ખૂબ ખુશ થયો.
   (2) તાજમહેલ મુમતાઝ બેગમનો મકબરો છે.
   (3) શાહજહાંએ મુમતાઝ બેગમની યાદમાં આ ઈમારત બનાવી.
   (4) તાજમહેલ એક મોટા બગીચાની વચ્ચે આવેલો છે.
   (5) તાજમહેલની ગણના દુનિયાની અજાયબીઓમાં થાય છે.

●

19 اَبوعلی سینا - دانشمندِ بزُرگِ ایران

در حُدودِ هزار سالِ پیش، در یکی از شَهرهایِ ایران پسَری به دُنیا آمد۔ مادَرَش نام او را ''حُسین'' گُذاشت۔حُسین از پنج سالِگی شُروع به دَرس خواندَن کرد۔ او با عَلاقۂ بِسیار دَرس خواند وَ به سُرعَت پیشرَفت کَرد۔ کِتاب را بیش از هَر چیز دوست می داشت وَ به تدریج بَرایِ خُود(= خودش) کِتابخانۂ کوچکی دُرُست کرد۔ هَر جا کِتابِ تازه ای می دید، می خَرید۔ آن را با دِقّت می خواند وَ در کِتابخانه اَش نِگاه می داشت۔ حُسین در هِجدَه سالِگی پزِشکِ ماهِر وَ مَشهوری شُد۔ در این مُوقَع به او اَبوعلی سینا می گُفتَند۔ ابوعلی سینا بِسیار مهربَان بود و بیمارهای مُحتاج را به رایِگان مُعالجه می کرد۔

اَبوعلی سینا نتیجۂ تجرِبه ها وَمُطالِعه هایِ خود را در کِتابهایِ بِسیاری نِوشته است۔ کِتابهایِ این دانشمندِ ایرانی را به زبانهایِ گوناگون تَرجمه کَرده اَند۔ هَنوز هَم در دانِشگاههایِ بزُرگِ جَهان، کِتابهایِ این دانشمندِ بزُرگ را مطالعه می کُنند۔ ابن سینا، طَبیب و دانشمَندِ بزُرگِ ایران، در پَنجاه و هَشت سالِگی در گذَشت۔ یکی از کِتابهایِ مَعروفِ ابن سینا ''قانون'' است که آن را در عِلمِ طِبّ نِوشته است۔

آرامگاهِ او در شَهرِ هَمدان است۔

ટિપ્પણ

به دُنیا آمدن - જન્મ થવો   نگاه داشتن - સાચવવું   نام گذاشتن નામ પાડવું   هِجده - ۱۸

پزشک - ડોકટર, તબીબ   شروع به درس خواندن - અભ્યાસનો આરંભ કરવો   ماهر - પ્રવિણ

علاقه - લગની, સંબંધ   به را یگان مُعالجه کردن - મફત સારવાર કરવી   به سُرعت - ઝડપથી

پیشرفت - પ્રગતિ   دوست داشتن - ચાહવું   مطالعه - અધ્યયન   تجربه - અનુભવ

به تدریج - ધીમેધીમે, ક્રમશ - دُرست کردن - તૈયાર કરવું - دانشمند - વિદ્વાન

هر جا - દરેક જગ્યાએ - پنجاه - ૫૦ - با دقّت - ધ્યાનપૂર્વક, બારીકાઈથી

هشت - આઠ ૮ - آرامگاه - મકબરો - در گذشتن - અવસાન થવું - نتیجۂ تجربہ - પ્રયોગોના નિષ્કષ

સ્વાધ્યાય

1. دوست داشتن ક્રિયાપદનો ઉપયોગ કરી નીચેના શબ્દો પરથી વાકય બનાવો :

کتاب، نماز، قرآن، مادر، پدر

2. متولد شدن ક્રિયાપદનો ઉપયોગ કરી આપેલા શબ્દો દ્વારા વાકયો બનાવો :

ابن سینا، احمدآباد، حسن محمد چشتی، حافظ، سعدی
شیراز، اوحدی، فراق، مراغه ای، گورکھ پور، شکیل، جگر،
بدایون، مُرادآباد، ایران۔

3. **નીચેના પ્રશ્નોના ફારસીમાં જવાબ આપો :**

(1) ابوعلی سینا درس خواندن از چه سنّی شروع کرد ؟
(2) ابن سینا در چه سنّی پزشک معروفی بود ؟
(3) نامِ کتابِ معروف او چیست ؟
(4) آیا ابنِ سینا مردی مهربان بود ؟
(5) آرامگاهِ ابوعلی سینا در کدام شهر است ؟

5. **ફારસીમાં અનુવાદ કરો :**

(1) સાનિયા મિર્ઝાએ ઝડપથી પ્રગતિ કરી.

(2) હું પુસ્તકને દરેક વસ્તુ કરતાં વધુ ચાહું છું.

(3) ઈરફાનખાન અઢાર વર્ષની વયે પ્રખ્યાત ક્રિકેટર થયો.

(4) હું કુરાને શરીફ ધ્યાનપૂર્વક વાંચું છું.

(5) ''ગુલિસ્તાન''ના વિવિધ ભાષાઓમાં અનુવાદો થયાં છે.

(6) અબુઅલી સીના ગરીબ દર્દીઓનો મફત ઈલાજ કરતા હતા.

(7) ગાંધીજીનો જન્મ ગુજરાતના પોરબંદર શહેરમાં થયો હતો.

6. નીચે આપેલા ફકરાનું માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

آقا مشهدی، در آن سال که معلّم من بود، چیزهای بسیاری به من یاد داد. ولی حالا، وقتی که فکر می کنم، می بینم که بهترین چیزی که او به من یاد داده است ''دیدن'' و ''شنیدن'' است. در حقیقت آقای خردمند دُرست نگاه کردن و دُرست گوش دادن را به من یاد داد.

●

20 شری رام چندر

در ایالت اجودیائے ہند سلطانی بود کہ دسرت نام داشت۔ او سہ زن داشت و چہار فرزند داشت۔ اسمای شان رام چندر، لکشمن، بھرت و شترودھن بودند۔

رام چندر بزرگترین فرزندان بود۔ از جہتِ عقل و شجاعت در نظر پدر و در خانوادہ خیلی محترم بود در آخر عمر سلطان خواست کہ رام چندر جانشین خود کردہ جشن تخت نشینی برپا کند۔ ولی مادرِ بھرت ایراد کرد و مطالبہ کرد کہ شہزادہ بھرت را جانشینِ خود تعیین نمایند و ملک زادہ رام چندر را برائے مدّت چہاردہ سال تبعید کنند۔

سُلطان دسرت جُز رضا چارہ ندید و سرِ تسلیم خم کرد۔ تاجِ شاہی برسرِ بھرت نھاد۔ رام چندر از قصرِ شاھی بدر آمد و سر بصحرا نھاد۔

(از انشای فارسی)

(**ખાસ નોંધ:** આ પછીની આખી રામાયણની વાર્તા શિક્ષક વિદ્યાર્થીને કહે અને દશેરાનો અર્થ અને ઉજવણીનું કારણ સમજાવે).

ટિપ્પણ

ایالت - રાજ્ય, હુકૂમત   سرگزشت - આત્મકથા   اسم - નામ એ.વ. اسماء બ.વ.

فرزند - પુત્ર   زن - સ્ત્રી, પત્ની   سہ - ત્રણ   بزرگ ترین - સૌથી મોટો

شان - તેઓના   اسمای شان - તેઓના નામ   شجاعت - શૂરવીરતા   عقل - બુધ્ધિ

جہت - કારણ   محترم - આદરણીય   خیلی - ખૂબ   خانوادہ - ખાનદાન, કુટુંબ

جانشین - અનુયાયી શાસક, જગ્યા લેનાર, પાટવી કુંવર   جُز - સિવાય

ملک زادہ - રાજકુંવર   جشنِ تخت نشینی - રાજ્યાભિષેક   چارہ - ઉપાય

رضا - ખુશી, સંમતિ,   چہاردہ - ચૌદ ૧૪   صحرا - જંગલ

قصر - મહેલ   تاجِ شاھی - શાહી મુગટ

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

برپاشدن - યોજાવવું **برپا شو** **ایراد کردن** - વિરોધ કરવો **ایراد کن**

تعیین نمودن - નિયત, નક્કી કરવું **تعیین نمای** **مطالبہ کردن** - માંગણી કરવી

تبعید کردن - દૂર કરવો, દેશવટો **برپا کردن** - યોજવું

نهادن - મૂકવું **نِہ** **بدر آمدن** - નીકળી જવું, બહાર આવવું

سرِ تسلیم خم کردن - સ્વીકાર કરવો, સ્વીકૃતિથી નમન કરવું

સ્વાધ્યાય

1. નીચે આપેલા શબ્દોનું અરબી વચન બદલો :

   ایّام، کتاب، اسم، جہات، سُلطان، مَلِک، مُلک، مَلَک،
   قصر، رُفقاء، حق۔

2. પાઠમાં વપરાયેલા ક્રિયાપદો શોધી તેના કાળ ઓળખાવો :

3. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

   (1) અયોધ્યાના રાજ્યમાં દશરથ નામી રાજા હતો.

   (2) રાજકુંવર રામચંદ્રને ૧૪ વર્ષ માટે વનવાસ આપવામાં આવ્યો.

   (3) વફાદાર પત્ની સીતા અને ભાઈ લક્ષ્મણ રામના સહયાત્રી હતા.

   (4) રામચંદ્ર રાજા દશરથનાં સૌથી મોટા પુત્ર હતા.

   (5) રાજા દશરથને ત્રણ પત્ની અને ચાર પુત્રો હતા.

4. રામાયણ વિષે ટૂંક નોંધ લખો.

પુનરાવર્તન કસોટી નંબર:4 (ગદ્ય ૧૬ થી ૨૦)

1. لباسِ اینشتین પાઠના આધારે ક્રિયાપદના યોગ્ય રૂપો વડે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) روزی یکی از دوستانش از او ---------- (پرسند، پرسید)

(2) اینجاهمه مرا ------ (می شناسند، می شناسم)

(3) اُستاد، چرا برای خود تان یک لباسِ نو ------- ؟ (نمی خرند، نمی خرید)

(4) همان پالتوی کهنه را به تنِ او ------- (دید، دیدی)

(5) این جا که کسی مرا -------- (می شناسد، نمی شناسد)

2. નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દો આપો :

پاسُخ، روان، خوش نُما، جهان، پزشک، شروع، سلطان، حِصار
دانش، بلند، عرش، سعی، گِل، روشنی، معلم، جنگ، ستمگر
بخت، خانه، پیراهن

3. વિશેષણ સંજ્ઞા યાદ કરો :

مند	وار	داد	گار	سار	گین
هوشمند	خطاوار	ایماندار	طلبگار	شرمسار	غم گین
خرد مند	سزاوار	دیندار	مددگار	کوه سار	خشمگین
دانشمند	تفصیر وار	شاندار	کردگار	رُخسار	سُرمگین
عقلمند	قصوروار	وفادار	پروردگار	خاکسار	اندوه گین
دولت مند	خاردار	گنه گار	سنگسار		
سودمند	بزرگوار	دلدار	پرهیزگار	-	-

ین	گر	ور
رنگین	ستمگر	نامور
سنگین	جادوگر	طاقتور
زرّین	بازیگر	کینه ور
عنبرین	خوگر	سخن ور

4. نتیجۂ حماقت પાઠમાં આવતી ઘટનાક્રમ મુજબ વાક્યો ગોઠવો :

(1) پس بآوازِ بلند شروع بخواندن نمود۔

(2) نتیجۂ حماقت مرگ است۔

(3) در مزرعہ ای خروسی و اُلاغی باھم زندگانی میکردند۔

(4) خروس یک مرتبہ از خواب بیدار شد و گرگ را دید۔

(5) اُلاغِ اَبلہ نیز کہ از آوازِ خروس بیدار شدہ بود۔

5. શબ્દ સમૂહો સમજાવો :

بآوازِ بلند، دلیری خود، خروسِ زیرک، دوستانش، پالتُوی کہنہ، لباسِ نو،
تحصیلاتش، بیشتر، حقِ مظلومان، مقبرۂ ممتاز محل، شگفت انگیزِ جہان
فیلان کثیر، کتابخانہ

6. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) સર્જનહારની ખુશી કેવી રીતે પ્રાપ્ત થાય છે ?

(2) મુર્ખતાનું પરિણામ મૃત્યુ છે.

(3) આઈન્સટાઈન સાદું જીવન જીવતાં હતાં.

(4) મોહનદાસ કરમચંદ ગાંધી બીજી ઓકટોબરે 1869 માં જન્મ્યા.

(5) તાજમહેલ મોટા બગીચાની વચ્ચે આવેલો છે.

7. સમાનાર્થી શબ્દો યાદ કરો (લખો) :

زیبا =قشنگ پہلو = بازو پیر = ضعیف عالم = گیتی واژہ = لفظ
دشوار= مُشکل پاسُخ = جواب اِرم = بہشت خوب = زیبا آھستہ = یواش
خوار = ذلّت گلشن = روضہ صدا = نِدا، بانگ لاغر = کمزور بخش = نصیب
وصف = خوبی اُستاد = معلّم ظاہر = عیاں سپہر = عرش، فلک روح = روان
مردانگی = دلیری راز = سِرّ فرد = کس، مردم درویش = مُفلِس، گدا خانہ = بیت
طول = دراز بیم = ترس احتیاج = حاجت حیرت = تعجب

●

21 تعلیمِ بانوان

تحصیلِ علم برای مرد و زن لازم است۔ امّا مقامِ حیف است که در مملکتِ ما مرد را بزیورِعلم آراسته می کنند و زن را بزیورِ زر مزیّن می نمایند۔ نتیجه اش این است که زنها اولادها را تربیتِ نیکو نمی نمایند۔ زیرا که نمی دانند که بچگانِ خویش را چگُونه تربیت بکنند۔ آری اگر زنها را به دبستان فرستاده شود۔ ایشان یقیناً اطفال خود را تربیت داده برای وطن مردمان کاردان مهیّا بکنند۔

زنهای فرنگی و زنهای ژاپون بواسطۀ عِلم دانسته اند که فرزندانِ خود را برای چه کار آماده کنند۔ اولادی که در دامان تربیت این ها پرورده شد مُدبّرِ عالَم شد۔ پس تا وقتیکه زن هندی به زیورعلم و معرفت آراسته شده اطفال خود را تربیت نکند۔ هندوستان جوانان کاردان و پیران با تدبیر نخواهد داشت۔ و خود پرستی از مملکت ما رخت نخواهد بست۔

ازین واضح گردد که تا در این مملکت زن با تربیت نباشد، مردکاری پیدا نخواهد شد۔ و تا این چنین مرد پیدا نشود استقلال مملکت و بقای ملّت در کارهای دیگر جُستن و ترقّیاتِ عصرِ جدید را فرا گرفتن و سمه برروی کور گذاشتن است۔

ટિપ્પણ

حیف - અફસોસ   تحصیل - પ્રાપ્તિ   تربیتِ نیکو - સારા સંસ્કાર

مُزّین - શણગારેલ   کاردان - અનુભવી   آری - હા Yes

مُدبّر - યોજનાબધ્ધ, વ્યવસ્થિત કરનાર   ژاپون - જાપાન   زنِ هندی - હિંદુસ્તાની મહિલા

تدبیر - આયોજન (એ.વ.) (تدابیر બ.વ.)   معرفت - જ્ઞાન   خود پرستی - સ્વાર્થ

مردِ کاری - કાર્યક્ષમ માણસ   استقلالِ مملکت - રાષ્ટ્રની દૃઢતા, મજબૂતી

بقای مِلّت - કોમનું અસ્તિત્વ   عصرِ جدید - નવો યુગ

وسمه برروی کور گزاشتن - વ્યર્થ પ્રયત્ન કરવો

ક્રિયાપદો અને આજ્ઞાર્થ

فرست મોકલવું - فرستادن — آراسته کن શણગારવું - آراسته کردن

તૈયાર કરવું - آماده کردن — ઉછેરવું, શિક્ષણ આપવું - تربیت کردن

સફરની તૈયારી કરવી, મુસાફરી માટે સામાન બાંધવો - رخت بستن — ઉછેર થવું - پرورده شدن

جوی જુ શોધવું - جُستن — واضح گرد સ્પષ્ટ કરવું - واضح گشتن

પ્રાપ્ત કરવું - فراگرفتن

સ્વાધ્યાય

1. સ્ત્રી શિક્ષણ વિષે પાંચ વાકયો ફારસીમાં પાઠમાંથી શોધી લખો :

2. આપેલ શબ્દોનાં અર્થ લખો :

تربیت کردن، مملکت، آراسته، کاردان، مُدبّر، خود پرستی،
استقلال، بقای ملّت، معرفت۔

3. ફારસીમાં અનુવાદ કરો :

(1) આ રાજ્યમાં તમામ સ્ત્રીઓ શિક્ષિત નથી.

(2) શિક્ષણ મેળવવું દરેક સ્ત્રી અને પુરૂષ માટે જરૂરી છે.

(3) પુરૂષો શિક્ષણનાં આભૂષણથી સુશોભિત થાય છે.

(4) સ્ત્રીઓને સોનાથી શણગારવામાં આવે છે.

(5) જેનો ઉછેર સારી રીતે થાય છે તે વિદ્વાન આયોજક બને છે.

આ પાઠમાં સાદા ભવિષ્યકાળનો પણ ઉપયોગ થયેલો છે જેમકે :

نه + خواهد داشت   نخواهد داشت، نخواهد بست આ નકારસૂચક છે.

ભવિષ્યકાળ (زمانهء مستقبل) = જ્યારે (ભવિષ્યમાં)

ક્રિયા થવાની અથવા બનવાની હોય ત્યારે તે કાળને ભવિષ્યકાળ કહેવામાં આવે છે.

ફારસી ભાષામાં 'خواه' પ્રત્યયમાં સર્વનામના પ્રત્યયો લગાડી ક્રિયાપદનો ભૂતકાળનો રૂપ (ત્રીજો પુરુષ એકવચન) ઉમેરવામાં આવે છે ત્યારે તે ભવિષ્યકાળ બને છે. જેમ કે,

ભવિષ્યકાળ = ભૂતકાળનું રૂપ + પુરૂષવાચક પ્રત્યય + خواه

બહુવચન	**એકવચન**
خواهیم خورد	خواهم خورد
અમે ખાઈશું	હું ખાઈશ
خواهید خورد	خواهی خورد
તમે ખાશો	તું ખાશે
خواهند خورد	خواهد خورد
તેઓ ખાશે	તે ખાશે

22 سخنان بزرگان

☆ بر روح آدمی، هیچ کس جز خداوند نمی تواند حکومت کند۔

(مارتین لوتر کینگ)

☆ همان مقدار که دانش انسان زیاد می شود، دلایل تازه و نیرومندی بر وجود خداوند افزوده می شود۔ (هرشل)

☆ همیشه به نور خورشید نگاه کنید؛ در این صورت، تاریکی ها و سایه ها را نمی بینید۔ (هلن کلر)

☆ دریک دنیای زنده، هیچ چیز نمی تو اند تغییر نکند۔ همۂ طبیعت روز به روز و دقیقه به دقیقه عوض می شود و تغییر می کند، فقط مرده ها هستند که رُشد نمی کنند و بی حرکت هستند۔ (جواهرلعل نهرو)

☆ زندگی بدون آزادی مانند جسم بدون روح است۔ و آزادی بی فکر و اندیشه مانند روحی نگران است۔ (جُبران خلیل جبران)

ટિપ્પણ

روح - આત્મા ارواح બ.વ. مقدار - પ્રમાણ, માપ دانش - બુધ્ધિ دانشمند વિશેષણ

دلیل - દલીલ, સાબીતી دلائل બ.વ. افزودن - વધારવું افزای نیرومند - શકિતશાળી

بی حرکت - હલનચલન વિના مثل - ઉદાહરણ امثال બ.વ. رُشد - માર્ગદર્શન, વિકાસ

خوش بختی - સૌભાગ્ય سخن - વાતચીત سُخنان બ.વ. دقیقه - ક્ષણ دقائق نگران - બેચેન

تغییر کردن - બીજાને બદલવું

સ્વાધ્યાય

વિશેષ : નીચે આપેલ એકવચન અને બહુવચનને ધ્યાનપૂર્વક સમજો :

سخی - اسخیا، نبی - انبیاء، ولی - اولیاء، خلیل - اخلاء، عزیز - اعزاء વિગેરે

1. નીચેના શબ્દોના આજ્ઞાર્થરૂપ લખો :

خواستن، فهمیدن، آموختن، دانستن، دیدن

2. નીતિ ઉપદેશ આધારિત પાંચ વાક્યો લખો :

3. અરબી બહુવચન બનાવો :

روح، مثل، دلیل، جسم، خلیل

4. આપેલ ઉદાહરણ પ્રમાણે બીજા પાંચ શબ્દો બનાવો :

دانستن આજ્ઞાર્થ જાણવું دان + ش = دانش

5. જવાહરલાલ નહેરૂ વિશે માધ્યમની ભાષામાં ટૂંક નોંધ લખો :

●

પુનરાવર્તન કસોટી નંબર:5 (ગદ્ય ૨૧ થી ૨૨)

1. કૌંસમાં આપેલા શબ્દોને આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(جانشینِ خود، بزرگترین، دسرت، بصحرا، خم کرد)

(1) در ایالت اجودیائے ہند سلطانی بود که ---------- نام داشت۔

(2) رام چندر --------- فرزند بود۔

(3) در آخر عمر سلطان خواست که رام چندر ------- کرده جشنِ تخت نشینی برپا کند۔

(4) سُلطان دسرت جُز رضا چاره ندید و سر تسلیم --------۔

(5) رام چندر از قصرِ شاهی بدر آمد و سر ------- نهاد۔

2. આપેલા શબ્દોનાં વિરૂધ્ધાર્થી શબ્દો યાદ કરો :

زندگی × مرگ	محبت × نفرت	مشکل × آسان	تمام × ناتمام	سُودمند × بی سُود
برنا × پیر	نظم × نثر	است × بود	دانا × نادان	پایدار × ناپایدار
اول × آخر	سفید × سیاه	بلند × پست	خوش × ناخوش	ازل × ابد
تلخ × شیرین	امید × ناامید	کوتاه × دراز	بهتر × بدتر	نشستن × ایستادن
نیک × بد	خشک × تر	دست × پای	مکاں × لامکاں	
زیر × زبر	نور × ظلمت	گواراه × ناگواراه	وصل × ہجر، فراق	
بینا × نابینا	ممکن × محال	آهسته × تُند	غنی × فقیر	عابد × عاصی
نهاں × عیاں	خطا × صواب	کمتر × برتر	عاقل × غافل	عیب × هُنر
اُستاد × شاگرد	هستی × نیستی	بسیار × کم، اندک	گنہگار × معصوم	
نزد × دُور	بالا × بائین	رحمت × زحمت	بهار × خزاں	راست × چپ
مسافر × مقیم	توانگر × مفلس	عزّت × ذِلّت	رنج × راحت	ساختن × شکستن

3. પાઠના આધારે વાકયો સુધારી ફરીથી લખો :

(1) تحصیلِ علم برای مرد و زن لازم نیست

(2) تاجِ شاهی بردستِ بهرت نهاد۔

(3) سلطان دسرت چهارزن و سه فرزند داشت۔

(4) برروح آدمی، هیچ کس جز خداوند نمی تواند حکومت کند۔

(5) در مملکتِ هندوستان (دراین مملکت) زنِ بی تربیت نباشد۔

4. 'અ' વિભાગમાંની કૃતિઓને 'બ' વિભાગમાં તેના કવિઓ સાથે યોગ્ય જોડકાં જોડો :

'અ'	'બ'
(1) مناجات	(1) جعفر ابراهیمی
(2) طوطی	(2) بدیع الزماں
(3) غزل	(3) شیخ سعدی
(4) زمین و آسمان	(4) رومی
(5) آئینه روزگار	(5) ایرج مرزا

5. 'અ' વિભાગમાંની કૃતિઓને 'બ' વિભાગમાંના તેમના સાચા પાત્ર સાથે યોગ્ય જોડકાં જોડો :

'અ'	'બ'
(1) وقتی بنفشه زیباست	(1) کتاب
(2) آئینه روزگار	(2) اسبِ لاغر
(3) حکایت	(3) گل
(4) حلوا	(4) مرغی
(5) سزای تخم دُزد	(5) نصیرالدّین

6. પદ્ય પાઠોને આધારે નીચે આપેલા ફારસી પ્રશ્નોના સાચા જવાબ તેની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી શોધીને લખો :

(1) آسمان و زمین مثلِ چیست ؟

(a) مثلِ جنگل و مهتاب است (b) مثلِ دفتر و کتاب است (c) مثلِ باراں و لالہ است۔

(2) در باغِ قران من چہ آرزو دارم ؟

(a) مثلِ بود قرآن بخوانم (b) قصہٴ ھای آں بخوانم (c) باید ھمیشہ دوست باشم۔

(3) آئینہٴ روزگار کتابِ چہ قسم است ؟

(a) کہ بینی در آن راز ہا آشکار (b) زکارِ جہانت دہد آگہی (c) بیا موزت راہ و رسم بہی۔

(4) شاعر چہ چیز نگیرد ؟

(a) خدائی (b) بندگی (c) زندگی

(5) شاعر خری را چہ نگوید ؟

(a) گربہ (b) شتر (c) اسپ

7. અરબી એકવચનમાંથી બહુવચન બનાવવા માટેના અવઝાન નીચે મુજબ છે જેમાં એક ઉદાહરણ આપ્યું છે. (બાકીનું વિચારીને લખો) જેના આધારે એજ વઝન ઉપર બહુવચન સંજ્ઞા બનાવો.

(1) خَادِمْ = خُدّامْ

حافِظْ، جَاهِلْ، عَابِدْ، کاتِبْ، حَاجْ، زَاهِدْ، فَاجِرْ، حَاکِمْ

(2) سَخِیُّ = اَسْخِیَاء

وَلِیُّ، نبیُّ، تقِیُّ، زَکِیُّ، شَقِیُّ، غَنِیُّ، صفِیُّ

(3) عَزِیز = اَعِزاء

خَلِیلُ، جَلِیلُ، حَبِیبُ، عَلیل، طَبِیبُ۔

(4) طَعَامُ = اَطعِمہ

دَوا، غذا، سوال، جَواب، زمان، لِباس، لِسَان

(5) فَقِیرُ = فُقَراء

وَزِیرُ، غَرِیبُ، بَلِیغ، حَکِیم، فصِیحُ، ندیمُ، وَکِیلُ، رَفیقُ

(6) عَیبُ = عُیُوب

مَتنُ، جَیبُ، عِلمُ، قلبُ، تخمُ، جِلدُ، خَطُّ، فَنُ، حَد،

ملِک، نفسُ، نقشُ، خزفُ، شہرُ، قبَرُ، رسم۔

(7) اکبر = اکابرُ

عَنصرُ، اَمجد، احقر، اَقربُ، منزِلُ، جوھرُ، مَذھبُ

تدبِیرُ، افضلُ، ساعتُ، صاحَبُ، مجلس، مَکتبُ، مسجد، مدرسہ

(8) سُلطانُ = سَلاطِین

شَیطانُ، مضمُون، مفتاح، معَیار، دکانُ، فَرمانُ،

(9) سُنّت = سُنَنُ

مِلّت، مِنّتُ، فِتنہٗ، عَبرتُ، نِعمتُ، حِکمتُ

(10) شاھِدُ = شواھِدُ

عامِلُ، قَافِلہٗ، نافِلہٗ، ضَابِطہٗ، فائِدہ

(11) فَریضۂ = فرائض

حَقیقت، دقیقہ، حَدِیقہ، شَرِیطہ، نصیحتْ،

(12) هَدّیہ = هَدَایہ

عَطّیہ، خَطِیَّہ

8. નીચેના ફારસી પ્રશ્નોના જવાબ માધ્યમની ભાષામાં લખો :

(ગદ્ય પાઠના પ્રશ્નો પૂછી શકાય)

9. ગદ્યખંડમાં નીચે લીટી કરેલ શબ્દો સુધારી ગદ્યખંડ ફરીથી લખો.

(એરાબ, જોડણી, પ્રત્યયો, અનુસ્વર સમજી તેવા રેખાંકિત શબ્દો પૂછી શકાય)

10. પંક્તિઓનું અર્થ વિસ્તાર કરો :

(કાવ્યખંડમાંથી غزل અને آئینہ روزگار ની પંક્તિઓ પૂછવી).

11. માધ્યમની ભાષામાં અનુવાદ કરો :

عید بر عاشقان مبارک باد　　عاشقان عید تان مبارک باد

بر تو ای ماه آسمان و زمین　　تا بہ هفت آسمان مبارک باد

عیدآمد بہ کف نشان وصال　　عاشقان این نشان مبارک باد

12. આપેલા ફકરામાંથી જે વાક્યોમાં **است** નો ઉપયોગ થયો હોય તે શોધો.

ماه رمضان، ماه تهذیب، نفس و پاک کردن درون از تیرگی است۔

سی روز نشتن بر سر خوانِ گسترده حق تعالی و بهره مندی از الطافِ رحمانی است۔
پس از سی روز عیدِ سعید فِطر رُخ می نماید۔

●●●